

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 34.

V Ljubljani, dne 21. avgusta 1913.

Leto XXVI.

Praznik slovensko-hrvaške katoliške zvestobe.

V nedeljo pohite tisoči in tisoči v belo Ljubljano, ki jih bo vzdignila želja javno pokazati svoje katoliško prepričanje pri četrtem slovenskem katoliškem shodu. In še mnogo več tisočev bo v duhu gledalo v našo prestolnico in zedinjalo svoja srca z udeležniki katoliškega shoda v vzajemnih namenih, vzajemni moči in vzajemnem pogumu.

Ni nas malo! Prirejajo se slavnosti in veselice, shodi in zborovanja po raznih krajih in ob raznih časih v naši domovini, toda udeležuje se jih samo en delček našega naroda, najmanjši takrat, kadar se gre za kako liberalno reč. Nedeljski zbor je pa zbor slovenskega ljudstva, vsega, kar ga je od Drave do Kolpe, od Triglava do Jadranskega morja. Pokazati hoče ves narod, da so samo odrobljene mrve tisti, ki ne zborujejo z njim, ki so jim ptuji, zoperni cilji katoliških shodov.

Pa premalo smo rekli! Topot ne pridejo bratje Hrvatje samo v gostje, marveč domu, ne kot povabljeni dragi sorodniki, marveč kot domačini, ki se štejejo k prav tisti družini, kakor mi, in ki ljubijo ravno tisto domovino, kakor mi, in v ti ljubezni zagotavljajo, da se hočejo zanjo, osramočeno, poteptano, razbito boriti, dokler ne vstane svobodna in čila.

Vse pa na temelju katoliške vere, v zvezi s cerkvijo, ki je zidana na Petrovo skalo, in ki peklenska

moč ničesar ne zmore pri nji. Svet se suče in na zemlji ni postanka. Boji, zmage in porazi se vrste venomer. Sužnji od včeraj gospodujejo danes; prvaki, kronane glave pred kratkim, danes pozabljeni. Nobena posvetna reč, ki se nanjo opira človek in njegove družbe, ki se naslanjajo nanje narodi in države, se ni izkazala. Meč in bogastvo nista mogla rešiti narodov, ki jim je bilo sojeno, da propadejo. Imenitni, bogati, mnogoštevilni rodovi so bili in ni jih več. Nepoznani, navidez slabotni, maloštevilni so pa prišli na površje za malo, ali za dlje čase, kakor jim je pisala božja Previdnost.

Slovensko-hrvaški narod ni velik, ni bogat. Njegov kapital je njegova vernost, njegova katoliška zvestoba. In ta kapital je več vreden, nego vse drugo. S tem kapitalom se svet premaga; z njim se kljubuje vsem silam; vekotrajen je kot vera, ki raste iz nje. Ali ni veličasten dan, ko se ob usodepolnem času v ogromni armadi zbero zastopniki tega naroda, da prisežejo Bogu in domu svojo katoliško zvestobo, in sebe in dom posvete Brezmadežni — Materi najzvestejši, najzanesljivejši varhinja svoje zvestobe?

Veselimo se ga — tega dne in vnete duše pozdravljamo v beli Ljubljani vse brate in sestre na prazniku slovensko-hrvaške katoliške zvestobe. Za njim pride delo in boj. Roke, ki se bodo združile na katoliškem shodu, ostanejo združene tudi takrat. In z njimi srca! In z njimi Brezmadežna! In z njimi Bog!

Pozdrav četrtemu katoliškemu shodu.

(Iz vipavske doline.)

Pozdravljam te katoliški shod!
Pozdravljam te iz duše vnete;
Naj blagoslovi vas Gospod
Krščanske vé junaške čete,
Kri prišle ste od vseh strani
Slovanske mile domovine;
Za vero, dom, junaki vi,
Pozdrav vam iz srcá globine!

Saj vez prekrasna veže nas,
Katoliška Kristusova vera.
Ta daje nam pogum in spas,
Le ona nam nebo odpira. —
To vero Mohor, Fortunat,
Ciril, Metod so kdaj učili,
Ta rajski dar, ta biser zlat,
Preddedje so nam izročili.

To vero utrditi krepkó,
Dospeli smo v Ljubljano belo,
Da vnóvič tu prisežemo
Zvestobo nji, — življenje celo;
Naj dviga strasti se vihar,
Buči »brezverstva« naj valovje
Slovani bodimo vsikdar,
Za sveto vero, za domovje!

Slovenec vedno vnet je bil,
Za cerkev, Kristovo nevesto,
Stoletja zánjo kri je lil,
Bogu, cesarju služil zvésto.
I mi? nikdar ne vdajmo se,
Izdajstvo v nas prostora nima,
Nikdár od cerkve matere,
Nikdár, nikdár ne proč od Rima!

In v to pomagaj nam Gospod
Na prošnjo blažene Device
Četrti da katoliški shod
Bo zmagoslavni dan resnice:
Pozdravljeni rojaki vi,
Širovi slavne domovine,
Za vero, dom, junaki vi,
Pozdrav vam iz srcá globine!

Slovensko petje.

Gospod idrijski dekan Arko je napisal v zadnji »Cerkveni Glasbenik« lep članek: »Naše petje pri zadnjem romanju v Rim«, ki ga zaradi slovesa, ki ga uživajo naši pevci v tujini, bralcem »Domoljuba« prinašamo. Gospod dekan piše:

Glasbeni veščaki so se že l. 1900 ob romanju v Rim nam čudili in popraševali, od kod in kako velik je ta narod, pri katerem priprosto ljudstvo iz not poje in še tako pravilno in brez pomote »pobira enako točno note iz knjige, kakor se zrele češnje obirajo raz drevesa«. — Gledali so takrat pevovodji in pevcem v note ter spoznali, da knjiga ni samo za parado, kakor so mislili, temveč res za praktično rabo. — Nismo imeli namena se kaj izkazovati; ko bi bili le hoteli, bi si bili pač izbrali novejše skladbe, veliko bolj umetne. Hoteli smo le peti, kakor slovenski romar vedno poje, ko gre na božjo pot. Sedaj, ko gremo daleč, smo hoteli le bolj po programu in organizirano peti.

Začetkoma se je priglasilo pevovodju le malo pevk in pevcev, komaj srednje je bil zastopan vsak glas. A bali se radi tega nismo, saj poznamo naš narod. Komaj se je dobro pomikal naš vlak iz Ljubljane, se že oglase jasni glasovi naših Stajark, in niso molčali v sosednem vozu Korošci. V Padovi smo pri škofovi maši prvič skupno nastopili, a nič se še niso upali k pevovodji. Vsak je bil nekako prevzet veličastne cerkve in boječ ostal na svojem mestu v strahu, da ne bi kaj kazil. V Florenci nas je bilo že več, ko so začeli v nižavi grmeti naši basi, so dobile pogum tudi druge pevke in pevci, češ, na taki podlagi se bo dalo že zidati. Oj, ko bi bili v Rimu stanovali skupno, pa še boječe k nam pritegnili, imeli kaj skušnje, to bi bil velikanski zbor. Če nas je bilo do sedaj do 40, bi bili najmanj 80 grl v lepem zboru imeli. Pevovodja se je že naprej veselil, da bo vsak večer koncert v veliki jedilnici hospica »Marta«. A prepozno se je tam

povprašalo in morali smo se v 12 hotelih raztreseni nastaniti, zato ni bilo mogoče Rimljanom pokazati naše narodne pesmi. Le v enem hotelu je bilo nad 100 romarjev, ki so se po večerji oglasili. In imeli so hvaležno poslušalstvo. Hotelirka sama jih je nagovarjala, ako niso precej začeli, iz drugih sob so se drenjali gostje v njih dvorano, tesno zasedli vrata in hodnik, da so natakarji imeli precej težave priti v dvorano. Tudi na ulici je bilo radovednežev vse polno. Niso sicer razumeli našega jezika, a kako jim je ugajalo vseh sedem dni, se je videlo, ker so tako pazno sledili. Oči so jim igrale veselja, tudi kaka solza se je prikradla, celo usta so imeli na pol odprta, ko so nehali, so jim ploskali in klicali: ancora una! ancora una! Dajte še eno zapesti! Ob 10. uri je mir po vsem Rimu in takrat se je tudi preprosti koncert končal in šli vsi k počitku. Pri knežskofovi maši ob 8. uri smo bili vsak dan v kateri glavnih cerkva. Premilostni je vselej v poljudnem govoru razložil svetost kraja, na katerem se nahajamo, potem bral tiho sveto mašo. Pri sv. Petru smo začeli in tam tudi zadnji dan končali. Sredi romarjev je stal pevski zbor. Krog tujcev se je kmalu nabral okrog nas in si šepetal opazke: »Oh, kako pobožno je to ljudstvo! Glejte, kako utopljeni kleče celo mašo, nobeden se ne ozira po stenah, nobeden ne govori, vse bere iz bukev ali moli rožni venec!« — Pri kakem pevskem zboru so navajeni šundra in govoričenja ter širokega dirigiranja pevovodje. Tu pa nič takega. Pevovodja se je od altarja na pol zasuknil in vsak je že vedel, sedaj bomo začeli. Dal se je glas, da so ga le pevci slišali, mali gibljaj z roko, začelo se je tiho, naraščalo tudi v mogočno in zopet enako mirno odnehavalo ter končalo, da se je kar izgubilo. In glasovi sveži, čisti, zadeti natanko. »Oh, kako petje!« se je nehote oglašil tibi vzdihljaj kekega Italijana ali Francoza. Celo naši znani pevci niso hoteli v naš krog stopiti, češ saj vas je zadosti in poslušati je prijetnejše, kakor peti. — Na večer pa na-

še pete litanijske, neka posebnost slovenske službe božje. To je za druge narode nekaj posebnega, nenavadnega. Takrat so se usta odprla tudi drugim našim po cerkvi. Odbrali smo nalašč bolj znane odpeve, in oglasile so se pevke iz Štajerske, sledile jim takoj iz Koroškega in Goričanke, Kranjci tako niso izostali. Reklo se je moškimi, posebno basom, naj sedaj malo pritisnejo, pa je grmelo po prostorni »baziliki Matere Božje pri jaslicah« tako, kot še morda nikoli prej. Saj je pelo gotovo nad 200 ljudi tako zaupljivo k Mariji, tako navdušeno in od srca, da si videl tujce brisati si oči, pa tudi nam je ob taki priliki zarosilo oko.

V kapeli sv. Cirila in Metoda, katero je zidal djakovski škof Strossmayer, se je povabilo kolikor mogoče veliko pevcev v naš krog. Bil je močan zbor. Knežskofof je navdušeno govoril o solunskih bratih in to se je pokazalo tudi pri pevcih. Morda nikjer niso tako pazili na pevovodjo — izvzemši pri avdienci — kakor sedaj. Vsi menihi pri sv. Klemenu so prišli iz samostana v cerkev in celo mašo nas pazljivo poslušali. Ko se je še na koncu zapela naša avstrijska himna, so dali romarji duška svojim čutilom in navdušeni valovi glasov so polnili velikansko cerkev.

V Lateranu je bilo pri naši maši več romarjev iz Gornje Italije. Od tam smo se podali k sv. Neži zunaj mesta. Italijani pa za nami. So imeli to pot v svojem programu, ali so nam nalašč sledili, ne vem. Le to vem, da se niso ganili iz cerkve, ko smo mi sredi mogočne stavbe pod zemljo zapeli Riharjevo od svete Neže. Stali so ob strani in jokali. Tri kitice smo zapeli, potem pa se razdelili v katakombe. Italijani so pa le še čakali. Stopim k voditelju, ker sem videl, da bi rad z nami govoril, a ne ve, kateri narod smo. Ko ga navedem v italijansko, se mu razjasni obraz, še bolj pa njegovim romarjem. »Oh, prosimo Vas, zapojte no še kaj!« — »To je bila pesem od svete Neže.« — »Da, da, smo precej slutili, da je to slavospev na našo svetnico. Ali jo tudi Vi častite? Nosi tu pri Vas kaka žen-

ska to ime?« — Ko pristavim, da prav mnogo, hite mi odgovarjati: saj drugače ni mogoče, kje bi Vi dobili tako himno na našo svetnico, ko bi jo posebno ne častili? Ali boste še kaj zapeli? Dajte no še enkrat, mi ne znamo tako, dasi radi pojemo! Razložim, da imam sedaj prav malo pevcev krog sebe, ker so šli večinoma v katakombe. Vidite, le dva basa sta tu in en tenor, pa nekaj pevk. — »Oh, nič ne de. Če ste samo štirje, radi poslušamo, mi kaj takega zlepa več ne bomo slišali.« — Morali smo še dvakrat po tri kitice ponoviti, preden smo se razšli. — In kakva hvaležnost! Stisnil sem roko voditelju in vsak romar je čutil, kakor da bi se s tem tudi od njega osebno poslavljaj. Vse se nam poklanja, maha z robcem v slovo in — joka. Tega prizora bi ne pozabil, ako bi še 100 let živel. Bog te ohrani, preprosti, kmečki, nepokvarjeni rod iz Gornje Italije, ki si tako dovzet od lepega umetnega petja! Naj še omenim prizor iz Lorete. Na jutro smo tja dospeli in imeli radi sitnosti 2 uri zamude. Prejšnji večer je došlo veliko romarjev iz raznih škofij italijanskih. Določeno so imeli ob 7. uri mašo pri velikem oltarju. Ko so zvedeli, da se nam mudi, so nam odstopili 7. uro, takoj za nami ima pa eden njihovih škofov peto sveto mašo. Peli smo slovensko, kakor po navadi in precej nas obda nekaj stotin tujih romarjev in duhovnov. Ze ko se je pred oltarjem naš knezoškof napravljaj za mašo, so bili nekateri radovedni in se k nam približali, ko so pa slišali čvetereglasno peti, so pa še bolj do nas hiteli. In ti ljudje so živahni, tudi med mašo radi na tihem kaj pokramljajo. Zato smo večkrat slišali opazke: »Oh, to je cerkveno petje, kje smo še mi! Na kaki kulturni stopinji je ta narod, ko preprosto ljudstvo iz tiskane pesmarice tako dovršeno poje! Od kod so neki?« — Po maši smo zapeli litanije Matere Božje. Kje se bolj prilagaja kakor v Loreti, saj od tam imajo ime lavretanske. A prišel je strežaj in rekel pevodji, da je čas, nam dovoljen, potekel, treba se umakniti drugim romarjem. Pojdimo v ilirsko kapelo za sv. hišico! se ukaže. Pojoč se v procesiji umaknemo, a velika množica gre za nami. Vrnejo se k svoji maši, ko smo šele mi končali. — Sedaj smo tudi mi slišali razloček med petjem. Peta maša je bila, a za darovanje je Ave Marija — sopran solo. Hreščeči glas, brez šole in občutnega prednašanja, le melodije se je naučila. — A bodi dovolj! Sedaj se mnogo piše in govori o našem ljudskem cerkvenem petju. Menim, da zadosti jasno govore naši razni nastopi ob trikratnem našem petju v Rimu in po Italiji. Leta 1888., leta 1900. in letos so enoglasno potrdili, da je naše večglasno o petje, ki je prišlo našemu narodu v popolno last, res naše pravo ljudsko cerkveno petje.

V Ameriko!

(Od Ljubljane do Trsta.)

V soboto, dne 12. t. m., ob 6. uri zvečer je iz proste luke v Trstu odplul parnik »Cesar Franc Jožef« družbe Avstro-Amerikana z več tisoč izseljenci v novo domovino, v Ameriko. Nekdo, ki je spremljal svojo sorodnico iz Ljubljane do parnika, nam o ravnanju z izseljenci to-le pripoveduje:

Zastopstvo te družbe v Ljubljani jako vpljudno občuje z izseljenci, na tisoč potrebnih in nepotrebnih vprašanj dobi vsak vedno ljubeznjiv in povoljen odgovor. Vsak mora dobiti vtis, da gre na daljšo potovanje brez vsakih sitnosti in skrbi zase in za prtljago, vse bo preskrbela družba. Z določeno potnino za vsak razred ima vsak prosto pot zase in za prtljago do 100 kg iz Ljubljane do določenega kraja v Ameriki, poleg vse preskrbe. Osobito potnikom drugega razreda se obeta vsa mogoča ugodnost. Ne rečemo, da nima zastopstvo družbe v Ljubljani res najboljšo voljo vsem ustreči po želji vsakega, vendar pa moramo reči, da po nepotrebnem veliko več obljubijo kot morejo izpolniti. Ljudje popolnoma vse verjamejo, v Trstu pa pride razočaranje! Še prej, že na ljubljanskem kolodvoru! Dasi je izrecno rečeno, da ima vsak prosto za prtljago do 100 kg, je moral vsak oddati svojo prtljago na svoje stroške do Trsta. Potnikom drugega razreda je obljubljeno, da se ne peljejo s transportom, ampak že iz Ljubljane v drugem razredu. Toda na kolodvoru ni bilo nobenega razločka. Izseljenci so se imeli odpeljati v petek ponoči ob 1. uri iz Ljubljane. Bilo jih je okrog 300 samih Kranjcev. Zastopnik je obljubil, da se pelje z njimi in vse potrebno uredi, toda poslal je le uslužbenca, pripravega človeka, ki je surovo in neumno kričal nad ljudmi.

»Kovčke naj vsak vzame seboj, kdor ima več, naj odda kot prtljago do Trsta, seveda in plača tudi!«

Izseljence so stlačili v zadnje voze, takozvane »kurnike«. V Trstu so čakali izseljence ondotni uslužbenci družbe z vozom za kovčke. Vsak potnik tretjega razreda je dal svoj kovček na ta voz. Potniki drugega razreda niso smeli dati svojih reči na voz, sploh se nimihče ozrl nanje, pustili so jih čakati; ko se je ta voz odpeljal, so šli vsi potniki za vozom v hišo za izseljence, kjer so imeli cel dan čakati do vkrcanja na parnik. No, in potniki drugega razreda so ostali sami na kolodvoru, nevede ne kam in kako.

Končno pride nek uslužbenec družbe in jim veli, naj gredo za njim; toda voza za prtljago ni bilo, vsak je moral sam pobasati svoje reči in teči za vodnikom. Med temi je bilo največ mater z otroci, ki potujejo k očetju. Reve so glasno jokale, ko so morale z otroci in težkimi kovčki iti peš za vodnikom v družbeno pisarno.

Nekateri pa niso hoteli iti in so čakali, da pridejo na vsak način z vo-

zom po prtljago. Čakali bi zaman; kar pride nek italijanski postrešček z vozičkom in brez besed naloži prtljago in migne, naj gredo za njim. Vsak je bil prepričan, da je od družbe poslan po ostalo prtljago. Pa mesto da bi stvari peljal v pisarno drugega razreda, ki je bližje kolodvoru, je peljal naprej v pisarno tretjega razreda; ondi je pred hišo izložil in zahteval in zahteval od potnikov plačilo, od malih kovčegov po 1 krono, od večjih po 3 do 5 kron. Potniki so ga zavrnil, naj plačajo v pisarni, ki se niso brigali, da bi poslali voz po prtljago.

Ker pa v pisarni tudi niso hoteli plačati, so končno le morali potniki plačati postreščka. Iz te pisarne so zopet morali sami spraviti prtljago v drugo pisarno in od tam na parnik.

Poudarjam, da je bilo v Ljubljani izrecno obljubljeno, da bo vsak potnik drugega razreda dobil svoj kovček v svoji kabini na parniku!

Le čemu preprijazno zastopstvo v Ljubljani vse obljublja, česar ve, da nevljudni kolegi v Trstu ne bodo izpolnili? Vsak je dobil vtis, da je za izseljence III. razreda v primeri plačila veliko bolje preskrbljeno, kakor za izseljence drugega razreda!

Pri zdravniški preiskavi so bile odklonjene tri ženske, ki so se z družino selile v Ameriko, radi oči. Ženske so jokale in zatrjevale, da niso bolne, oči so rdeče le radi čutja. Zdravnik, pristen Italijan, jih ni slišal in ne razumel. No, in pozneje so le dobile karte vsaka proti nagradi 20 kron v roke ljubljanskega zastopnika. Kaj se to pravi?

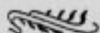
Vkrcavanje na parnik se je pričelo ob 4. uri popoldne. Veličasten je bil pogled v prosti luki. Kolosalen parnik tik ob pomolu in več tisoč glav broječa množica, bodisi izseljencev ali spremeljevalcev, ki so čakali, da pridejo na vrsto. Na vse strani pretresljivi prizori pri poslavljanju.

Strasno resen je trenutek, ko izseljenec morda zadnjikrat stoji na domači zemlji in mu klic domovine glasno odmeva v srečo. Toda prepozno! Kovček na rami, karto v rokah, še enkrat: Z Bogom in že ga potegne val na mostiček in kmalu izgine v žrelo parnikovo...

Z družbo Avstro-Amerikana se selijo večinoma Slovenci in Hrvatje in vendar so uslužbenci v Trstu sami Italijani, od katerih malokdo lomi za silo kako slovensko ali hrvaško besedo. Odtod toliko sitnosti, nesporazumljenja in nereda, ki je posebno lastno Italijanu. Ko bi bilo malo več zmisla za red, bi se prihranilo izseljencem veliko bridkosti in družba bi pridobila na ugledu; tako se pa med izseljenci sliši ogorčeno zabavljanje na družbo, ki prej vse obeta, pa malo izpolni.

Izseljencem, posebno onim drugega razreda, bi priporočal, naj nikar vsega gladko ne verjamejo zastopniku, kar obeta ugodnosti; bolj kot kje na potovanju, je tu na mestu previdnost!

Odločno naj se zahteva, da to, kar z besedo obeta zastopnik, tudi pismeno potrdi in pozneje obljubam nasprotujoče nepravilike zapišite in navedite priče, da zamorete od družbe zahtevati odškodnino. Drugim narodom se vse bolje postreže na potovanjih, od Slovencev in Hrvatov so pa navajeni, da vse potrpe. Pa le čemu? Kdor plača, ima tudi pravico zahtevati, to kar plača!

Katoliški shod.

+ **Izobraževalnemu delu S. K. S. Z.** bo na katoliškem shodu v prvi vrsti namenjen ponedeljek, dne 25. avgusta. Takrat v veliki dvorani »Uniona« cel dan zboruje odsek za krščansko izobrazbo. Prosimo vse voditelje naših izobraževalnih društev, da se teh posvetovanj gotovo udeležijo. Zastopano naj bo vsako naše izobraževalno društvo. V osrednji pisarni katoliškega shoda se dobe tudi dnevne karte za ponedeljek po 1 K. Te karte po 1 K se bodo lahko dobivale tudi še v ponedeljek, dne 25. avgusta, v »Unionu«.

+ **Dnevne karte za katoliški shod.** V dneh 25. do 27. avgusta se bodo za one udeležnike, ki ne bodo mogli udeležiti se katoliškega shoda vse dni in bodo v Ljubljani samo en dan, dobilo pred »Unionovo« dvorano tudi dnevne karte za priredbe katoliškega shoda. Te karte bodo za en dan po 1 K, za dva dni po 2 K. S tako karto so plačane za udeležnike vse priredbe dotičnega dne. Po pošti takih kart ni treba naročati, dobil jo bo vsak v pisarni pripravljalnega odbora, ki bo takrat poslovala.

Vsa naša izobraževalna društva in Marijine družbe, ki svojih zastav še niso prijavila za manifestacijo na katoliškem shodu v nedeljo 24. avgusta, oziroma so pozabila v zglasilnici vpisati prihod zastav, prosimo, naj nujno na dopisnici naznanijo zastave pripravljalnemu odboru za katoliški shod v Ljubljani.

Političen pregled

PO MIRU.

Balkanska vojska je pri koncu. Bulgarski, srbski in grški vojaki se že vračajo nazaj na svoje domove. Vsi trije, bulgarski, srbski in grški kralj so izdali na vojake lepe razglase, v katerih se jim zahvaljujejo za njihov velikanski trud in njihovo požrtvovalnost. Bulgarski kralj Ferdinand se opravičuje, češ, da je začel vojsko prisiljen, ker sta mu hotela Srb in Grk po krivici iztrgati zemljo, ki bi morala pripadati Bulgarom. Obenem pravi, da bodo za enkrat Bulgari svoje zastave zavili in spravili. Prišle pa bodo zopet na dan in takrat se bo Bulgarija maščevala.

BEDA V BULGARIJI.

Največji siromaki po tej vojski so Bulgari. Vojsko so izgubili in vrh tega je prišlo v deželo na tisoče Bulgarov iz Makedonije in Tracije, odkoder so zbežali pred Srbi, Grki in Turki. Na Balkanu ni tako kakor pri nas, kjer ostane prebivalstvo kljub vojski na svojem mestu, tam vse beži pred sovražnikom v deželo, kjer še ni vojske in tam počaka, da je vojske konec. In tako prihajajo še sedaj dan za dnem begunci od vseh strani v Bulgarijo.

Kakih sto tisoč teh nesrečnih siromakov je že v deželi, a še vedno prihajajo novi — še bolj nesrečni in siromašni. Oni ne vedo, da pridejo v vasi in mesta, kjer je beda vsled dolgotrajne vojne že tako velika. Ti ljudje — samo žene, otroci, starci in bolniki — nimajo ničesar, razen nekaj raztrgane obleke na sebi. Vse šole, katere še niso bile napolnjene z ranjenimi vojaki, so zavzeli sedaj ti reveži; vsa javna poslopja, kjer so mogli kako sobo sprazniti, služijo sedaj beguncem za prenočišča. Spi se že tudi na golih tleh; ampak kako je mogoče toliko lačnih želodcev nasititi, ko že par tednov na potu niso dobili tople hrane. Ob cestah so našli nekaj sadnega drevja — kako divjo hruško ali slivo, a po njivah so dobili tu pa tam pest žita ali strok turšice. To so jedli surovo in nesoljeno.

Mnogo beguncev so pa dohiteli oddelki turške konjenice ter vse posekali

med potoma. Kosi mesa in posamezni udje teles leže sedaj ob cestah, ki vodijo proti stari bulgarski meji. Zapuščene vasi in naselbine so pa Turki zažgali. Polje je bilo že v prvi vojni opustošeno, nove setve letos še ni bilo. A kjer ni setve ni žetve.

Trakija je danes cela puščava. V vzhodni Makedoniji je pa pustošila grška armada. Grška konjenica, ki je nasledovala Bulgare, je med potoma zažigala mesta in vasi, ubijala žene in otroke, katere je našla po vaseh ali na polju. Begunci pa so imeli pred seboj slaba pota, same kozje steze čez strme gore in puste planine; med potoma so trpeli glad, padali so od strahu in utrujenosti — mnogo jih je obležalo mrtvih.

V Bulgariji se nahaja dandanes okoli sto tisoč beguncev. Samo v Sofiji jih je nad deset tisoč; v Plovdivu, Stari Zagori, Jambolu, Burgasu itd. po tisoče. Nastanjeni so po šolah in zasebnih hišah; nekateri imajo tukaj svoje prijatelje in sorodnike, kateri skrbijo za došle goste v njihovi nesreči. Neznaten del beguncev razpolaga s skromnimi sredstvi za hrano, a večina jih je brez beliča, brez obleke in brez skorje kruha. Vzeli so seboj le to, kar so mogli naglo pobrati in kar jim ni bilo pretežko na dolgem potu. Zbolelo jih je mnogo med potovanjem in marsikateri je našel svoj grob v kakem rovu ob potu.

Žrtve balkanskih vojn. Dopisnik »Corriere della Sera«, ki se mudi sedaj v Makedoniji in je obiskal vsa večja bojišča zadnjih bitk, je sestavil tole cenitev izgub balkanskih narodov. V prvi vojni je mobilizirala Bulgarija 350.000 mož, izgubila 80.000, vojni stroški znašajo 1440 milijonov kron. Srbija 250.000 mož, izgubila 30.000, stroškov ima 744 milijonov kron. Grška je mobilizirala 150.000, izgubila pa 10.000 mož, stroški znašajo 336 milijonov kron. Črna gora je mobilizirala 30.000, a izgubila 8000

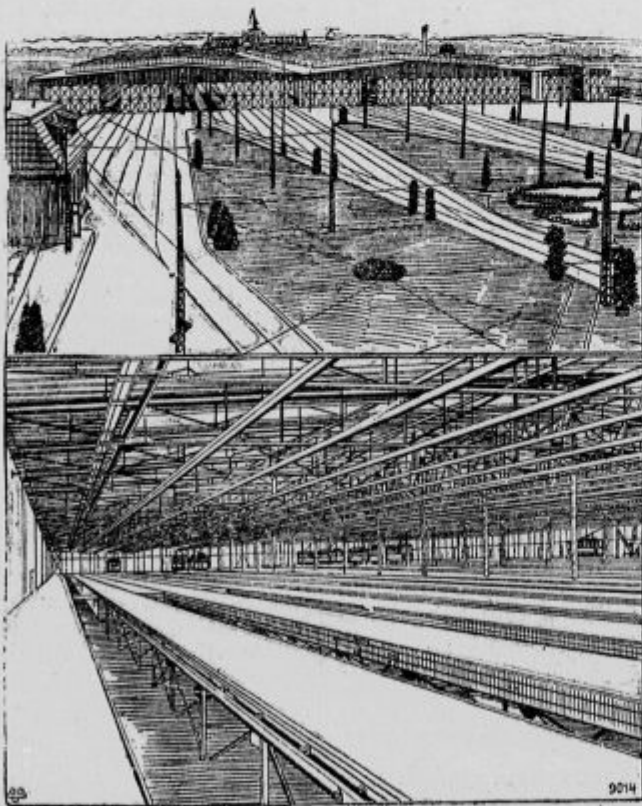
mož, stroškov ima 192 mil. kron. Turčija je mobilizirala 450.000, izgubila 100 tisoč mož, vojni stroški znašajo 1902 milijonov kron. V drugi vojni je izgubila Bulgarija 60.000 mož, stroški znašajo 874 milijonov kron, Srbija je izgubila 40.000 mož in ima 480 milijonov vojnih stroškov. Skupne izgube v obeh vojnah in kar jih je vsled kolere in epidemije pomrlo, se cenijo na 400.000 ljudi, a skupni vojni stroški znašajo do 6240 milijonov kron.

KAVALA

je važno trgovinsko mesto, zaradi katerega so se grški in bulgarski mirovni zastopniki v Bukareštu zelo spoprijeli, komu naj bi pripadalo. Dobili so ga slednjič Grki. Kavala je važno prista-

nišče, ki leži ob Egejskem morju, nasproti otoku Thasos. Mesto je glavna luka za severnovzhodno Makedonijo; šteje 20.000 prebivalcev. Izvaža se žito, pavola in izvrsten tobak.

NAJVEČJI KOLODVOR ZA CESTNE ŽELEZNICE NA SVETU.

Električni tramvaj v Berlinu je dobil nov kolodvor, ki je sedaj največji

te vrste na svetu. Pokriti prostor za vozove je 200 metrov dolg in 100 metrov širok. Prostora je za 500 voz, ki stoje na 25 tračnicah.

Listek

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

Ko je naš vodnik končal svojo zgodbo, se je vzdignil starec z dolgo brado in okroglo čepico, ki sem ga bil že omenil ter rekel, da je bil to veliki svečenik Agon ter začel govoriti. Njegov govor je bil silno strasten. Njegov mrzli pogled mi ni bil kar nič všeč, ko se je ozrl po nas. Še manj pa bi mi bil všeč, ako bi bil vedel, da je v imenu razžaljenega veličanstva svojega boga zahteval, da naj nas vse skupaj darujejo kot spravno daritev ter sežgo žive na grmadi.

Ko je končal, mu je odgovorila kraljica Soraja z mehkim, zvonkim glasom; soditi po izrazih njenega obraza, se ni strinjala z njim. Nato se je oglasila tudi Nilepta. Vedeli seveda nismo, da je govorila in prosila za naše življenje. H koncu se je obrnila ter nagovorila nekega visokega, vojaško izgledajočega možaka srednjih let s črno brado in dolgim mečem — pozneje smo izvedeli, da je bil to Nasta, največji plemenitaš v deželi; očitno se je obrnila do njega za pomoč. Tedaj, ko so se Vojnovičeve oči srečale z njenimi in je ona tako močno zardela, sem bil opazil, da ta dogodek ni ušel pozornosti tega človeka in da ga je celo prav neprijetno dirnil, kajti ugriznil se je bil v ustnice in roka se mu je tesneje oprijela mečevega ročaja. Kasneje smo izvedeli, da se je bil poganjal za roko te kraljice; njegova ozlevojenost je bila razumljiva.

Z ozirom na to dejstvo se Nilepta ni mogla obrniti do slabšega človeka; ko je namreč izpregovoril, je vse kazalo, kakor da je potrjeval vsemu, kar je rekel Agon. Med njegovim govorom je Soraja uprla komolci na koleno, podprla glavo z roko ter ga gledala s pri-tajenim nasmehom, kakor da bi bila videla skozi njega; pa Nilepta se je silno razsrdila. Lica so ji močno zardela, oči so se ji bliskale; bila je v resnici silno ljubka. Naposled se je obrnila k Agonu; videti je bilo, kakor da bi mu nekako pritrdila. Pri svojih besedah je mahala z rokama, kakor da bi hotela poudariti vse, kar je izpregovoril. Soraja pa si je ves ta čas podpirala glavo z roko in se smehljala. Nato pa je iznenada Nilepta dala neko znamenje, trobente so zabučale in vsi zbrani so vstali, da zapuste dvorano; le mi in naši stražniki smo ostali, kojim je ona namignila.

Ko so vsi odšli, se je sklonila naprej, se sladko nasmejala ter nam dala deloma z znamenji, deloma z vzkliki razumeti, da bi silno rada vedela, odkod da smo. Težko je bilo za nas, kako bi ji to raztolmačili, naposled mi šine

srečna misel v glavo. V žepu sem imel velik zapisnik in svinčnik. Vzel sem oboje, naredil majhen načrt jezera, podzemeljsko reko, pa jezero na drugi strani. Dovršivši ta preprosti črtež, sem se približal prestolu ter ji ga izročil. V hipu ga je razumela, radostno tlesnila z rokami, stopila s prestola ter ponesla črtež svoji sestri Soraji, ki ga je očividno tudi razumela.

Nato mi je vzela svinčnik iz roke, ga radovedno ogledovala ter začela risati več prav lepih majhnih risb. Prva je predstavljala njo samo, ko je iztegovala obe roki v pozdrav, pa nekega moškega, ki je bil nenavadno podoben Vojnoviču, ki jih je prijemal. Nato je narisala prav ljubko majhno sličico povodnega konja, ki se je umirajoč valjal po vodi, in nekega človeka, v katerem smo brez težave izpoznali Agona, ki je na obrežju od groze vil svoji roki. Potem pa je sledila silno vznemirljiva slika strašne peči in iste postave, to je Agona, ki nas je z rogovi lasto palico metal v ogenj.

Ta slika me je naravnost prestrašila, vendar sem se malo pomiril, ko je sladko prikimala ter začela delati četrto sliko — moža, ki je bil nenavadno podoben Vojnoviču, in dveh žensk, v katerih sem spoznal Sorajo in njo; obedve sta držali eno roko okrog njega, z drugo pa meč nad njim v znamenje varstva. K vsemu temu je Soraja, ki je med tem nas, zlasti pa Vojnoviča, natančno ogledovala, prikimala ter tako odobraval njene slike.

Naposled je Nilepta narisala vzhajajoče solnce; s tem nam je hotela povedati, da mora zdaj oditi in da se naslednje jutro zopet vidimo; spričo tega je bil Vojnovič tako razočaran videti, da je i ona namah spoznala, kaj mu je; da ga malo potolaži, mu je podala roko v poljub in on jo je v resnici goreče poljubil. Istočasno je Soraja, od katere Tomič ves čas ni odmaknil očesa, nagradila tega s tem, da mu je dala svojo roko v poljub, dasi je ves ta čas upirala svoj pogled v Vojnoviča. Veseli me povedati, da jaz nisem bil zapleten v te reči; niti ena niti druga mi ni dala poljubiti roke.

Potem se je Nilepta obrnila, nagovorila moža, ki je bil po vsej priliki poveljnik telesne straže, ter mu je dala prav stroge in skrbne ukaze, kakor je bilo soditi po njenem vedenju. Nato pa se je nekam koketno nasmejala proti nam, nam namignila z roko ter je v spremstvu Soraje in večjega dela telesne straže zapustila dvorano.

Ko sta kraljici odšli, je stopil častnik, ki ga je bila Nilepta nagovorila, naprej ter nas je z mnogimi znaki velikega spoštovanja peljal iz dvorane skozi razne hodnike in mostovže do cele vrste krasnih sob, ki so se odpirale iz ene velike osrednje sobane, ki so jo razsvetljevale bronaste viseče svetilke — zdaj se je namreč že zmračilo — in je bila pogrnjena z bogatimi preprogami ter imela mogo udobnih postelj. Miza sredi sobane se je kar šibila pod

težo živeža in sadja in kar je še več, cvetic. Tudi vina ni manjkalo, ki je bilo v starih zapečatenih lončenih vrčih, poleg njih pa so stale lično izdelane zlate in slonokoščene kupice. Manjkalo tudi ni strežajev, moških in ženskih, in ko smo posedli okrog mize, da se okrepčamo, se je oglasila od zunaj godba. Tako smo se znašli v nekakem pozemskem raju, ki ga nam je kalila le podoba tistega odurnega velikega svečenika, ki nas je nameraval vreči v ognjeno peč. A vsled neznanskih naših naporov in trpljenj smo bili tako utrjeni, da smo se komaj pokonci držali, in kakor hitro smo zadostili potrebam, smo z znamenji pokazali, da si želimo počitka. Nato so nam pokazali naše sobe ter hoteli dati vsakemu svojo; mi pa smo jim pojasnili, da hočemo spati po dva in dva. Kot nadaljnjo varnostno odredbo smo pustili Umslopogasa z njegovo sekuro prebiti noč v glavni sobani blizu zagrnjenih vrat, ki so držale v sobe, v kojih eni sva bila Tomič in jaz, v drugi pa Vojnovič in Alfonz. Nato smo se slekli — izvzemši kajpada železne oklepe, ker smo mislili, da jih je najvarnejše obdržati na sebi — ter se vrgli na nizke pa razkošne postelje ter se pokrili s svilnatimi odejami.

Kaki dve minuti pozneje, ko me je ravnokar spanec objemal, me je predramil Tomičev glas.

»Ti, Borovski,« je rekel, »ali si kdaj videl take oči?«

»Oči!« sem se oglašil nejevoljno; »kakšne oči?«

»No, oči, od kraljice seveda! Od Soraje, menim — tako vsaj mislim, da ji je ime.«

»O, ne vem,« sem zavezal, »se nisem posebno zmenil zanje; mislim pa, da so dobre oči,« in zadremal sem iznova.

Minulo je kakih pet minut ali kaj in zopet me je prebudil njegov glas.

»Ti, Borovski,« je rekel.

»No,« sem odgovoril godrnjaje, »kaj pa je zdaj?«

»Ali si videl njene členke? Oblika —?«

To pa mi je bilo vseeno malo preveč. Zraven postelje so stali čevlji, ki sem jih bil nosil. Ves razjarjen sem jih pograbil ter jih zalučal proti Tomičevi glavi — ter jo zadel.

Po tem odgovoru sem spal spanje pravičnega, in sicer sem moral spati kakor ubit. Kar se pa Tomiča tiče, ne vem povedati, ali je potem zaspal, ali pa je še nadalje razmišljal o Sorajinih lepotah, in kar je še več, se tudi ne zmenim za to.

TRINAJSTO POGLAVJE.

Nekoliko o zuvendskem ljudstvu.

Noč je objela celo mesto in vsi ljudje so se podali k počitku. Znabiti bi izvzeli Nilepta, ki si jo čitatelj, če je poetično navdahnjen, lahko predstavlja, kako leži sredi svojih čujočih dvorjanih, svoje telesne straže in vseh ostalih pritlikin dvora in prestola, in vendar ne more zatisniti oči, ker venomer

razmišlja o tujcih, ki so obiskali deželo, kamor taki tujci še nikdar niso prišli in ugiha, kdo da so, kakšna je njihova preteklost in ali je grda v primeri z ženskami tiste dežele, odkoder prihajajo. Ker pa jaz nimam prav nobene poetične žilice, se hočem rajši poslužiti odmora ter podatí kratek popis ljudstva, med katerim smo se znašli. Mislim, da ni treba še posebej omenjati, da se ta popis naslanja na to, kar smo izvedeli in slišali pozneje.

Deželi se pravi, da začnemo čisto od konca — zu-vendis, od zu = rumen in vendis = kraj ali dežela. Zakaj se ji pravi rumena dežela, nisem nikoli mogel natančno dognati in tudi prebivalci sami tega ne vedo. Navajajo pa tri vzroke, katerih vsak bi zadostoval, da stvar pojasni.

Po prvem ima dežela svoje ime od velike množine zlata, ki se najde v deželi. V tem oziru je Zuvendška dežela pravcati eldorado, ker je vsepovsodi dragocene kovine v obilici. Zdaj ga dobivajo zgolj v rudokopih na naplavljenem svetu, ki leži dan hoda od glavnega mesta Miloze in ki smo ga kesneje obiskali. Iz večine se nahaja v zrnih in kepah, ki tehtajo od ene unče do šest, sedem funtov. So pa še drugi podobni rudokopi, povrhu tega pa sem sam na svoje oči videl mogočne žile zlatonosnega kremenca. Pri zuvendcih je zlato mnogo bolj navadna kovina nego srebro in tako je prišlo do tega, da je srebro postavna vrednota v deželi.

Drugi vzrok, ki ga navajajo za to, je, da v gotovih časih v letu domače trave, ki so prav sladke in dobre, porumene kakor dozorelo žito; tretji pa ima svoj izvor v nekem ustnem sporočilu, da je bilo to ljudstvo prvotno rumene polti, a je mnogo rodov živeč v tej visoko ležeči deželi postalo belo. Dežela ima približno velikost Francoske, ima podolgasto okroglo obliko in je na vseh straneh ločena od okrog ležečih krajev po neizmernih gozdovih neprodnega traja, za katerimi se razprostirajo sto in sto milj široka močvirja, puščave in visoke gore. Dežela je na kratko rečeno ogromna, visoka, mizasta dežela, ki se vzdiguje sredi temnega kontinenta, podobno kakor se vzdigujejo številne mizaste gore s ploščatim vrhom iznad okoli ležečega takoj imenovanega veldta. Mesto Miloza samo leži po mojem računu kakih devet tisoč čevljev nad morskno gladino, večji del dežele pa je celo višji in največja višina meri, menim, svojih enajst tisoč čevljev. Zbok tega je podnebje primeroma hladno, precej podobno onemu v naših krajih, samo bolj zdravo in ne tako deževno.

Dežela je izredno rodovitna ter daje vsakovrstna žita pa sadje in les zmernelega pasa. V nižje ležečih delih dežele raste celo neka vrsta cukrovega trsa. Premoga je v obilju in ga je kaj pogosto najti na površini, isto velja o čistem mramorju, črnem in belem. Isto je mogoče reči malone o vsaki kovini, izvzemši srebro, ki je redko in se dobiva

le v nekem pogorju na severni strani.

Dežela je jako slikovita. Na dveh straneh, na zapadnem koncu za neprodinim gozdnim pasom, pa po sredi dežele od severa proti jugu, kipi z večnim snegom pokrito gorovje v nebo. To zadnje tvori tudi poglavitno razvodno črto. Dalje so tri velika jezera — največje, v katerega smo mi zašli in ob katerem leži mesto Miloza, po katerem mu je tudi ime, meri svojih dvesto štirijaških milj. Nadalje je še nebroj majhnih, med njimi nekaj slanih.

Prebivalstvo te ugodne dežele je primeroma gosto ter šteje — površno cenjeno — kakih 10 do 12 milijonov ljudi. Večinoma so poljedelci in razdeljeni v velike sloje kot v civiliziranih deželah. Tu nahajamo plemstvo, precej številne srednje sloje, ki jih tvorijo po večini trgovci, častniki itd. Velika masa ljudstva pa so premožni kmetje, ki žive po zemljiščih svojih plemičev, s katerimi žive v nekem fevdalnem razmerju. Boljši sloji so čisto bele polti, samo malo temnejše boje kakor pri nas v bolj južnih krajih, preprosto ljudstvo pa je mnogo temnejše, dasi nikakor podobno zamorcem.

Glede njihovega izvora mi ni mogoče podati zanesljivih podatkov. Njihovi pisani zaznamki, ki segajo kakih tisoč let nazaj, ne omenjajo nič tozadevnega. Le nek prav starodaven kronist pripoveduje o nekem starem sporočilu, ki pravi, da so prvotno bržčas prišli »z ljudstvom od obrežja«; pa to ne pove dosti. Skratka, izvor zuvendskega ljudstva se izgublja v megleni davnini. Odkod so prišli in kakšnega plemena so, ne ve živa duša. Njihovo stavbarstvo in nekaj njihovega kiparstva spominja na egipčanski ali asirski izvor. Vendar pa je na drugi strani dobro znano, da se je njihov znameniti stavbinski slog razvil šele tekom poslednjih osem stoletij in nadalje ni pri njihovi veri in šegah najti prav nič egipčanskega. Njihova zunanost in nekateri njihovi običaji so precej judovski; a na drugi strani se da prav težko misliti, da bi tekom časa tako popolnoma izgubili vse sledove judovske vere. Mogoče je pa tudi, da so eden izgubljenih desetero rodov, ki bi jih ljudje po celem svetu radi našli, ali pa tudi ne. Jaz tega ne vem in tako jih morem zgolj popisati, kakor jih vidim — ako bodo ljudje sploh kdaj čitali ta popis, kar je izredno dvomljivo — kaj je pravzaprav z njimi, to pa prepuščam modrejšim glavam nego je moja.

Pa dasi sem navedel vse to, ne morem kaj, da se ne bi sam drznil napisati svojih lastnih misli o njihovem izviru, pa prav na kratko. Ta moja teorija se naslanja na neko legendo, ki sem jo bil čul med Arabci na vzhodni obali, ki pripoveduje, da so nastale »pred več nego dva tisoč leti« zmede v deželi, ki je bila znana pod imenom Babilonija in da je vsled tega prišel velik trop Perzijcev do obale, kjer so stopili na ladje, na katerih jih je severovzhodni veter zanesel na iztočno afriško

obrežje. Tukaj so po legendi častilci solnca in ognja imeli boje z arabskimi naselniki na vzhodnem obrežju, naposled prodrli skozi njihove vrste ter izginili v notranji deželi tako, da jih nikdo več ni bil videl.

Sedaj pa vprašam, ali ni mogoče, da so Zuvendci potomci teh »častilcev solnca in ognja«, ki so prodrli skozi Arabce ter izginili? Dejstvo je, da je v njihovem značaju in njihovih običajih marsikaj, kar se ujema z mojimi malo nejasnimi pojmi o Perzijcih. Tukaj kajpada nimamo knjig, pa Vojnovič trdi, če ga spomin ne moti, da je v letu 500 pred Kristusom izbruhnila strahovita vstaja v Babilonu, zбоk katere je mnogo prebivalcev moralo mesto zapustiti. Vsekakor je dognana resnica, da se je vršilo več posebnih izseljevanj Perzijcev od Perzijskega zaliva do iztočne afriške obale do kakih sedem sto let nazaj. V Kilvi na vzhodnem obrežju so še zdaj dobro ohranjeni perzijski grobovi, kojih napisi pričajo, da so prav sedemsto let stari.

Zuvendci so kmetovalci in zбоk tega je malo čudno, da so sila bojevit. Ker se pa zбоk izvanredne lege njihove dežele ne morejo bojevati z drugimi narodi, se pa vojskujejo med seboj, s srečnim izidom, da se prebivalstvo nikdar ne pomnoži tako, da bi ga dežela ne mogla živiti. Te boje jim olajšujejo domače politične razmere. Monarhija je po imenu absolutna, razen v kolikor je ne omejuje vpliv svečeništva in zbor velikih plemenitašev. Ves ustroj je čisto fevdalen, dasi suženstvo ni znano. Vsi plemenitaši imajo sicer svoja posestva od prestola, v resnici pa so tako rekoč docela neodvisni. Tako imajo oblast čez življenje in smrt ter se vojskujejo drug proti drugemu, kakor jih muha prime ali koristi nanesejo. Včasih pa se celo spuntajo proti prestolu ter se, zaprti v svojih gradovih ali mestih, leta ustavljajo svojim vladarjem.

Kakor vsaka druga država so tudi Zuvendci imeli svoje stvaritelje kraljev: tekom poslednjih tisoč let je sedelo sedem različnih vladarskih rodov na prestolu in vsaka teh je izvirala iz krake plemenitaške rodovine, ki se je uprla ter po krvavi boju polastila prestola. Za časa našega prihoda v deželo so bile razmere malo boljše kot so bile stoletja; poslednji kralj namreč, oče od Nilepte in Soraje, je bil izvanredno zmožen vladar. Ko je dve leti pred našim prihodom umrl, so, sledeč nekemu starodavnemu zgledu, poklicali obe dve sestri obenem na prestol; kajti če bi bili izključili eno njih, bi nastala krvava domača vojska. Seveda so splošno čutili, da je ta korak le začasen. Pojavile so se že razne intrige častihlepnih plemenitašev, ki so upali zadobiti roko ene obeh kraljic in splošno so pričakovali, da ne bo dolgo mir.

(Dalje prih.)

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

14. POGLAVJE.

Poljska gostoljubnost. — Strašne ure. Kako sva prišla k armadi. — Cesar in sveta legija. — Prehod čez Berezino.

Bila sva primeroma dve uri v svoji bajtici, bilo je komaj sedem ura zvečer. Skoro dvanajst ur nama je bilo torej treba še tu čakati, preden bi mogla nadaljevati svojo pot. Pikart je bil nekam odšel in ni ga hotelo biti nazaj. Že sem se vznemirjal zanj in sem ga mislil iti iskat, ko se je končno prikazal.

»Na stezi,« pravi, »sem zapazil dve ženski; ena je nesla velik zaboj, druga pa vedro. Kaj pravite, če bi midva sledila tem ženskam? Morda prideva v kakšno vas ali kočjo; tam bova gotovo dobila boljše in varnejše prenočišče, kakor ga imava tukaj, ker so te pasje mrhe vsled zlodjeverga strela zagnale tak peklenški vrišč, kakor da bi se hotelo vse vzdigniti proti nama.«

To je bilo popolnoma resnično, pa izrazil sem pomislek, češ da v vasi lahko zadeneva na Ruse.

»Vse je mogoče,« je odgovoril, »toda to naju nič ne briga, glavno je, da takoj odrineva.«

Tako sva se zopet napotila na slepo srečo v noč, vedno sledeč stopinjem žensk. Naenkrat so se stopinje obrnile na desno. To je jako nerodno za naju, kajti na ta način sva se oddaljila od smeri najinega pota. Včasih je bila steza tako ozka, da sva le z veliko težavo razločevala stopinje v temi dreves. Pikart je peljal konja, jaz pa sem se ga trdno držal za rep, naenkrat pa je obstal. Uboga žival je tičala s svojim torvorom na vsaki strani med dvema drevesoma in ni mogla naprej. Vzel sem tovor raz njo in ga nesel sam, dokler se pot ni razširila. Čez nekaj časa se je od naše steze odcepila stranska steza. Obe stezi sta bili pohojeni in zdaj nisva vedela, kateri bi sledila. Končno sva sklenila, slediti konjevemu nagonu, in da nama ne bi ušel, sva ga držala vsak na eni strani za plahto, s katero je bil pokrit. Končno se je naju Bog usmilil v sili; zaslišala sva pasje lajanje in kmalu potem sva zagledala precej veliko poslopje pred seboj. Bilo je kakor streha velikega skednja, poveznjena na zemljo. Trikrat sva poslopje obkrožila, predno sva našla slamnata vrata, ki so bila tako zasnežena, da jih od kraja sploh nisva videla. Pikart jih je odprl in stal tako pred drugimi lesenimi vratmi. Potrkal je večkrat nanje, pa ker je bilo vse tiho, je ravno nameraval jih razbiti s puškinim kopitom, ko so se odprla in prikazala se je stara ženska, držeč v roki gorečo trsko, ki jo je pa naslednji trenutek izpustila vsled strahu na tla, ko naju je zagledala.

Pikart je trsko pobral in vstopil;

privezal sem konja pod streho in sem mu sledil. Gledala sva okoli sebe, toda videla nisva ničesar, ker je vse pokrival težak in gost dim.

Pikart se je potrudil, da bi izvalil svojemu glasu najmilejše zvoke in voščil prav prijazno po poljsko: »Dober večer!« Pozdrav so razumeli. Star mož nama je prišel naproti in je zaklical takoj, ko naju je spoznal: »Ah, saj so Francozi!« To je dejal po poljsko, ponovil pa je tudi po nemško. Prav tako sva mu tudi midva naznanila, da sva rojaka Napoleonove garde. Ko je slišal ime Napoleona, se je dobri Poljak priklonil in nama hotel poljubiti roke. Obenem sta se iz svojih skrivališč prikazali dve ženski in sta naju tudi veselo pozdravili. Pikart ju je takoj spoznal za tisti dve, ki ju je bil videl v gozdu in katerih stopinjam sva sledila.

Komaj pet minut sva bila pri teh dobrih ljudeh, ko mi je prišlo slabo vsled nenavadne vročine in dima. Bilo mi je, kakor bi me kdo tiščal za vrat; opotekel sem se k vratom, da bi planil ven na čist zrak, toda pri vratih sem se nezavesten zgrudil.

Pikart je prihitel, da bi mi pomagal, toda že so me bili vzdignili domači: hišna gospodinja in njeni dve hčeri — in me posadili na nizek stol. Ko so mi odvzeli kotel, medvedjo kožo in usnjato torbo, so me nesli v neko drugo sobo ter me tamkaj položili na ležišče. Ženske so naju gledale sočutno, posebno mene, ki sem mnogo več trpel kot moj tovariš. Strašni napori so me bili tako zdelali, da je moral že sam pogled name v gledalcu vzbujati usmiljenje.

Medtem je stari mož tudi najinega konja pripeljal pod streho. Vsi so se trudili, da bi kolikor mogoče za nas poskrbeli. Ko mi je Pikart iz najine steklenice vlijal nekoliko kapljic v usta, mi je bilo zopet boljše.

Stara ženska mi je nato sezula čevlje, ki sem jih od Smolenska imel neprenehoma obute; imel sem jih na nogah torej nepretrgoma trinajst dni. Potem je ena izmed obeh njenih hčera prinesla veliko posodo, polno gorke vode in mi začela varno in oprežno izmivati noge. Pri umivanju je zapazila na moji nogi rano in me opozorila nanjo. Bila je to ozeblina, stara že pet let, ki mi pa že dolgo časa ni delala nikakih sitnosti, zdaj pa se je zopet odprla in mi v tem trenutku povzročala strahovite bolečine.

Druga izmed hčera je ravno to dobroto izkazala Pikartu. Dejal sem, da mu je gotovo sam dobrotni Bog vdihnil misel, naj greva za tema dvema deklicama, nakar je on odgovoril: »Da, prav gotovo morava biti Bogu hvaležna, da nama je izkazal tako dobroto. Pravim vam, tako bi bil zdajle vesel kakor raca na vodi, če mi ne bi v tej moji neumni butici tako silno šumelo. Krogla tega vrazjega kozaka me je mnogo bolj opraskala, kakor sem si mislil. Dajmo, pogledjmo malo bližje, kako je s to stvarjo!« Razvozljal si je pod brado obvezo, s katero je imel obvezano gla-

vo, toda komaj si je obvezo odvezl, mu je začela teči kri. »Vedel sem, da bo taka,« je dejal, »vendar pa je samo praska; krogla je pač oprasknila samo stran glave, črepinje pa ni kdovekaj poskodovala.«

Stari Poljak je bil takoj pri roki in mu je uslužno odvezl usnjeno torbo, ki jo je Pikart kakor svojo kučmo imel vedno na sebi in je ni odložil niti takrat, ko je šel spat. Deklica, ki mu je bila umila noge, mu je sedaj tudi očistila glavo in jo očistila krvi. Vsi so stali okoli njega in si prizadevali olajšati mu bolečine, in to je mojega dobrega Pikarta tako ganilo, da so mu solze prišle v oči in mu polzele po obrazu.

Da bi se rana bolje očistila, je bilo neobhodno potrebno odstriči lase, toda škarij niso imeli pri hiši. Tu se spominim na tisto torbo, ki sem jo bil vzel kozaku; in res, v njej se je nahajalo vse potrebno: dvoje škarij, mnogo kirurških priprav in cela vrsta različnih obvez. Stara ženska je nato postrigla lase okoli rane, ki je bila, kakor se je zdaj videlo, precej velika in nevarna. Nato jo je jako umno obložila z raznimi robci in tkaninami ter končno vse skupaj prevezala z obvezo.

Kroglo smo našli v cunjah, ki so bile na dnu Pikartove medvedje kučme, obenem s kroglo pa je zagledala beli dan toliko iskana in zaželjena pipica. Pikart je z veselim vzklikom zgrabil ta svoj biser, napolnil ga kar takoj s tobakom in začel izpuščati dolge dime; pri tem opraviu je izgledal tako zadovoljno, kakor pač more biti le kadilec, ki se po dolgi dobi more zopet udati svojemu ljubljenu užitku — kajenju.

Medtem so nama deklice obrisale mokre noge z jančjo kožo in nama nato nekaj takih kož položile pod noge. Potem mi je ena izmed žensk namazala ozeblino na nogi z neko maščobo, o kateri mi je zagotavljala, da bo mojo rano kmalu ozdravila. Pokazala mi je, kako se mora rabiti, da je uspešna in mi je zavila en košček te maščobe v platno, ki ga je vtaknila v doktorjevo torbo.

Zdelo se nama je, kakor da sva v nebesih in skušala sva izraziti hvaležnost, ki sva jo čutila do teh dobrih ljudi, toda oni so nama zagotavljali, kako radi bi nama kaj več dobrega storili, če bi bilo v njihovih močeh in starec je pripomnil, da moramo še celo sovražnika gostoljubno sprejeti, če pride v sili v hišo prosit pomoči, koliko bolj tedaj ne bi oni skrbeli za naju, ki sva njihova prijatelja.

V tem trenutku je vzkliknila stara ženska na ves glas in hitela proti velikemu domačemu psu, katerega dosedaj še nisva bila zapazila in ki se je potihoma spravil na Pikartovo medvedjo kučmo ter jo začel mrevariti. Stara ženska je šla nadenj s palico, toda midva sva se potegnili zanj, tako da mu je bilo za enkrat prizanešeno.

Prišlo mi je na misel, da bi sedajle preiskala telečnjak, ki je bil še na ko-

nju. Opomnil sem na to Pikarta, ki je bil zadovoljen z mojim nasvetom. Peljali so naju torej h konju, ki je bil v z vsemi udobnostmi prav dobro pre-skrbljen. Ko sva prinesla telečnjak v hišo, sva se usedla k peči. Prvo, kar sva našla notri, so bili svileni robci. Pikart me je dregnil s komolcem in mi zašepetal: »Vsakemu dekletu dam dva, starki pa enega; ostalo obdrživa zase.« Ta dar je vzbudil pri ženskah veliko veselje. Dalje sva našla v telečnjaku tri pare naramnic višjih častnikov, ene so bile maršalske. Nato sva izločila: tri srebrne ure, sedem križev častne legije, dve srebrni žlici, celo kopo pozlačenih huzarskih gumbov, dve britvi, šest storubeljskih bankovcev in ene okrvavljene hlače. Iskreno sem upal, da bom našel v telečnjaku kakšno srajco, pa ravno tega, česar sem si najbolj želel, nisem dobil.

Dom in svet.

Duhovne vaje za vlč. gg. duhovnike pri oo. jezuitih v Ljubljani, Elizabetna cesta 9, bodo meseca septembra dvakrat. Začetek bo 1. in 22. septembra zvečer ob 6. uri. — Vlč. gg., kateri se hočejo udeležiti, naj se blagovolijo pravočasno naznaniti.

Romarski vlak na sv. Višarje priredi Kat. slov. izobraž. društvo v Šenčurju pri Kranju dne 2. septembra 1913. Vlak, ki bo vozil od Kranja, bo sprejemal romarje na vseh postajah do Jesenic. Vlak bo odhajal iz Kranja točno ob 9. uri dopoldne, iz sv. Jošta ob 9. uri 12 min., iz Podnarta-Krope ob 9. uri 23 min., iz Otoč ob 9. uri 29 min., iz Radovljice ob 9. uri 42 min., iz Lesec ob 9. uri 57 min. V Trbiž pride ob 11. uri 23 min. Vlak odhaja nazaj drugi dan, t. j. v sredo 3. septembra ob 12. uri 58 min. in pride v Kranj ob 3. uri 21 min. Cena vožnje za III. razred sem in tja je od Kranja in Sv. Jošta 3 K 20 vin., iz Podnarta in Otoč 2 K 90 vin., iz Radovljice in Lesec je 2 K 50 vin. Vožnja vlaka je 2 K 40 vin. ceneje kot pri navadnem vlaku. Udeleženci iz bolj oddaljenih krajev lahko pošljejo denar po pošti na izobraž. društvo v Šenčurju in potem dobijo listke v vlaku proti poštnemu izkazu od poslanega denarja. Vozni listi se ne bodo okrog pošiljali. Bližnji romarji pa dobijo vozne listke pri Josipu Kristanu v Srednji vasi in v Šenčurju v kaplaniji. Zadnji čas za zglašitev je do 28. avgusta 1913.

Ganljiva skrb za gospodo. — Razglas. Koroški in kranjski avtomobilni klub priredita konkurenčno vožnjo z avtomobili dne 15. in 16. avgusta t. l. Za politični okraj Kamnik pride 15. avgust vpoštev. Ta dan se odpeljejo avtomobili ob 6. uri zjutraj iz Celovca in se peljejo tekom dopoldneva po tukajšnjem okraju preko Most in Domžal v Celje. Občinstvo se opozori, da naj bode ob tem času pri voznjahi po navedeni progi skrajno previdno, da naj voznik eventualno stopi z voza in drži konje, da se naj strogo ravna po cestno-policijskem redu, zlasti glede umikanja (na levo) in sploh vse opusti, kar bi oviralo

avtomobilno vožnjo ali bi pa bilo lahko vzrok nezgodam. V interesu osebne varnosti in varne vožnje avtomobilov se občinstvo opozori, da se takrat ne zbira ob cesti, zlasti naj starši skrbе, da se otroci ne igrajo na cesti ali naj istim strogo naroči, da ne mečejo kamenja v avtomobile in da avtomobilistov sploh na nikak način ne nadlegujejo. — C. kr. okrajno glavarstvo, Kamnik, dne 12. avgusta 1913. — Vprašamo: Kaj pa, če bi enkrat naša ljudska društva napravila kam kak izlet, ali bi bila pač skrb c. kr. okr. glavarstva vsaj primeroma tako velika zanja, da izletnikov ne onesreči kak avtomobil, kot je ta iskrena skrb — na stroške naših davkoplačevalcev — za avtomobile. Malo je manjkalo, da nam niste še ukazali: tisti dan prej vsi kamenje pobirat, blato postrgat po cestah, ceste pomesti! Gorje pa kmetu, če bi on rabil avtomobile! Kdaj bi bili že prepovedani pod smrtno kaznijo!

Sveti oče o balkanskih dogodkih. Škof dr. Mahnič pravi, da je sveti oče v pogovoru s njim glede balkanskih dogodkov kazal osobite simpatije za Slovence in dejal, da kljub temu, da bi se moglo katoličanom ponekod pod Srbijo slabše goditi nego pod Turško, upa, da bo pravo umevanje krščanstva in strpnosti prodrlo tudi do src srb. ljudstva, tembolj, ker so vsi Slovani pobožen narod. Eno je gotovo: da pomeni zmaga balkanskih narodov zmago krščanske misli nad izlamom.

Tihotapci streljali na finančno stražo. Iz Trsta se poroča, da je ponoči na 15. t. m. opazil komisar finančne straže Künzer dva moža z velikima zavojima na hrbtu, ki sta poizkusila prekorčiti carinsko mejo pri Barkovljah. Komisar jima je zaklical, da naj obstojita, a tihotapca sta pričela bežati, komisar je pa za njima tek. Tihotapca sta se obrnila in eden je iz revolverja ustrelil na komisarja, ki se je zgrudil nevarno ranjen na tla, tihotapca sta pa pobegnili. Prenesli so ga v bolnišnico. En strel mu je prodrl nos, drugi zenico levega očesa. Kot osumljen je bil aretiran 32 letni Josip Šuligoj iz Loka, premikač južne železnice, na Greti 82. Ko je streljal, je imel na glavi železničarsko čepico. Šuligoj taji trdovratno.

Vrli rezervist. Častniki nekega polka v Sarajevu so opazili, da mosi neki rezervist, ki služi že delj časa v polku, vsak drugi dan na pošto večji ali manjši zavoj. Vслед tega so sumili, da so morda prišli na sled vohunu, tatu ali podobnemu, in nekega dne je čakala vojaka pred pošto komisija, z majorjem in stotnikom na čelu. Ko so mu bili zavoj vzeli in odprli, so na svoje začudenje našli v njem skorje komisa, koščke mesa in pa 12 vinarjev. Vse to si je bil vojak prihranil od ust, pobiral pa je tudi ostanke hrane svojih tovarišev in to je redno pošiljal svoji ženi in otrokom. Dogodek je častnike globoko pretresel. Zbrali so nekaj denarja in ga poslali rezervistovi ženi. Zdaj pa zopet novi križi in težave. Žena se je zelo razburila, kako bi ji mogel mož poslati

tolikajšnjo svoto, rezervist sam pa na njeno pismo tudi ni vedel, pri čem da je. Šel je na pošto, kjer pa ni mogel zvedeti, kdo je donar poslal. Ker se je bal, da bi ga ne okrivili tatvine, se je podal k stotniku, ki ga je pomiril in mu rekel, naj le gre zopet k svoji stotniji. Čez nekaj dni so revnega rezervista pustili domov.

Počitniški sestanek dunajskih Slovencev je uspel nadvse pričakovanje lepo. Krásno vreme, s katerim je bil Bog še pri vseh treh počitniških sestankih, ki so se dosedaj vršili, dunajskim Slovencem nenavadno naklonjen, je privabilo 11. avgusta v Velesovo precej čez sto dunajskih Slovencev in Slovenk in pa toliko njihovih prijateljev in znancev, da je bila prostora božjepotna cerkev skoro tako napolnjena, kot pri nedeljski službi božji. Že rano zjutraj so začeli prihajati vozovi in dovažati vedno novih udeležencev. Do 9. ure so bili vsi zbrani in so prejeli tudi sv. zakramente. Ob tej uri je imel gosp. dr. Snoj v cerkvi kratek nagovor in daroval nato sv. mašo, med katero je pel pod vodstvom g. dr. Kimovca mešani zbor dunajskih Slovencev, pomnožen z glasovi nekaterih gg. bogoslovcev. Krasno petje je pričalo, da naši rojaki na Dunaju niso ostali zvesti samo materini veri in materinemu jeziku, ampak tudi lepemu slovenskemu cerkvenemu petju. Med kosilom se je razvila živahna in neprisiljena zabava. Pozdravne mu govoru g. dr. Snoja je sledila cela vrsta daljših in krajših govorov, ki so jih navzoči napeto poslušali. V imenu dunajskih rojakov in rojakin sta govorili gdčna Cotman iz Domžal in gdčna Hribar iz Mengša, v imenu »Slov. dij. zveze« njen predsednik g. jur. Basaj. Z zanimanjem sta bila sprejeta bodrilna govora čč. gg. župnikov Brešarja in Želježnja, kakor tudi govora g. prof. dr. Rebolja in g. Klinarja. Po kosilu so bile v cerkvi pete litanije z blagoslovom, nakar so se udeleženci vselega srca počasi zopet razšli na vse kraje z željo, da bi bilo pri prihodnjem sestanku na Šmarni gori istotako prijetno. Naj izprosi Marija, kateri so se prišli naši rojaki v tolikem številu pokloniti, vsem stanovitnost, da bo ta naša mladina, čeprav odrezana od rodne zemlje, delala vedno čast slovenski domovini.

Zločinska fanta. V soboto, dne 9. avgusta sta bila obsojena v Celju na okrožnem sodišču Franc Kunej in Anton Javornik, posestnikova sina v Podsredi, vsak na dva meseca težke ječe. Franc Kunej je bil obsojen zaradi oskrunjenja cerkve v Koprivnici, ker je v njej opravil svojo potrebo. Anton Javornik pa, ker je za njega krivo izpovedal. Sadovi slabe vzgoje.

Bulgar umoril dva Slovence. St. Paul, Minn., 26. julija. Včeraj popoldne se je odigrala v znani gostilni Tony Pavliča na 187 iztočni 3. cesti krvava žaloigra, ki je zahtevala dve slovenski žrtvi: našega rojaka Matija Ožbolta in Blaž Pavliča, rodoma iz Prezida na kranjsko-hrvaški meji. Morilca Martina Petkova imajo že pod ključem. Gostilničar Pavlič je imel na stanu več fantov, večinoma Slovencev. Pred šestimi meseci je zahajal v to gostilno tudi 43letni Bulgar Martin Petkov, ki

je bil zaverovan v 28letno kuharico A. Krulič. Ker ga je pa ta vedno zavračala, jo je pričel vsepovsodi obrekovati. Dekle je tožilo Bulgara pri sodnji radi kraje časti in obrekovanja, vsled česar ji je priznala porota odškodnino. To je pa Petkova razkačilo včeraj do skrajne sile. Bil je tudi zelo ljubosumen na Pavličevega natakara Matija Ožbolta. Kmalu po 4. uri včeraj popoldne je pridrivil Petkov v kuhinjo, ko je pripravljala Ana Krulič, njegova bivša zaročenka, večerjo. Grozil ji je s samokresom, da jo bo umoril iz maščevanja in ljubosumnosti. Preplašeno dekle je pa še pravočasno zbežalo v podstrešje; poklicala je medtem tudi na pomoč natakara Ožbolta, ki se je nahajal istočasno v svoji spalnici. Razjarjeni Petkov je bil Kruličevi vedno za petami, a k sreči je ni pogodil. Ustrelil je pa na stopnicah Mat. Ožbolta in gostilničarjevega brata Blaž Pavliča. Ko so prepeljali morilca na policijsko postajo, se je izrazil, da mu ni žal krvavega čina. Bil je celo vesel, da se je tako maščeval nad nezvestim dekletom. Petkov je bil tolmač pri sodnji in neki železniški družbi.

Kap je zadela štajerskega deželnega poslanca in odbornika profesorja Robiča v Varaždinskih Toplicah. Vendar je upanje, da okreva.

Smrt v pijanosti. Dne 9. t. m. zjutraj so našli pred Permetovo hišo v Ivančni gorici v občestnem jarku mrtvega znanega pijanca Franca Kavšek iz Mleševa. Ležal je na ustih. Prejšnji večer so ga videli pijanega ter je najbrže padel na usta in se zadušil.

Pohoten častnik. Pretekli teden so pripeljali v deželno bolnišnico iz Kranja v Ljubljano dekle Marijo Turšič, ki pripoveduje, da se ji je v kavarni pri Kranjcu v Kranju usiljeval v Kranju na dopustu bivajoči poročnik Friderik Kantsky. Ker je njegovo pohotnost zavrnila, jo je poročnik oklofotal, jo vlačil za lase in jo tudi sicer surovo zelo poškodoval.

Vojak, ki bi imel rad vojsko. Franc Mihelčič iz Smolinje vasi na Dolenjskem je prišel zadnjega julija v gostilno Taborsky v Slatenku ter začel razbijati z bajonetom. Vpil je: »Bil sem že večkrat kaznovan pri militerju, pa vsaj mi je vse eno, ali ležim na prični ali na štrozaku. Saj pride letos do vojske tu bom najprvo postrelil svoje oficirje, potem šele sovražnika. Franc bo tako kmalu šel — potem pa bo vojska.« Mihelčiča, ki je bil na žetnem dopustu, so v Celovcu zaprli. To bo huda kaznen.

Samoumor krčmarice. V noči na petek je skočila v Sočo krčmarica Marija Mainardis iz Zagraja. Truplo so našli v soboto na levem bregu reke. Žena je bila zašla v denarne stiske, iz katerih ni videla nobenega izhoda.

Žalosten konec zgubljenega dekleta. V Trstu se je šla zastopit v peto nadstropje pred vrata nezvestega zaročenca 23 let stara Marija Franko od Št. Ruperta na Koroškem. Živela je že tri leta »kar tako« z uradnikom Henri-

kom Saizem od pomorske vlade in je imela z njim tudi otroka. Mož se je je pa potem naveličal in pustil, kar jo je zelo užalostilo. Najprej je nezvestega »ženina« prosila, potem pa mu je grozila in delala škandale. Nazadnje se mu je šla zastrupiti na prag.

Ubit agent. Potnik Herman Melichen tvrdke Schneider & Verovšek se je mudil v začetku tega meseca v Mokronogu in okolici. Bil je dokaj dobre volje in zašel v prepir s fanti. Uboja udeležen je znani hujskač in pretepač Franc Rus iz Tržišča. Tega so tudi zaprli v sodnijo v Mokronog. Dejanje priznava. Natančnega o spopadu od sedaj še ni dognanega. Glavna priča Melich je 13. t. m. v Ljubljani v bolnišnici umrl. Melicha bodo raztelesili, da morejo konstatirati vzrok smrti. Ubijalca Rusa prepeljejo k okrožnemu sodišču v Novo mesto, da ga stavijo po dokončanem zaslišanju najbrže še to sezono pred poroto.

Nagla smrt hrvaške pevke. Te dni je na neki domači zabavi pri kopališčnem ravnatelju Milanu Kaiserju v Stubiških Toplicah na Hrvaškem sodelovala tudi gospa Slava Housa-Partsch, bivša pevka na zagrebškem gledališču in ljubljenska hrvaškega občinstva. Ravno je ob spremljevanju glasovirja odpela pesem »Bog te čuvaj«, ko se je nenadoma zgrudila mrtva, zadeta od srčne kapi.

Natakarjeva beda. V Trstu je našel v nedeljo jutraj v nasadih pred južnim kolodvorom neki stražnik 18 let starega natakara Karla Buschmanna z Dunaja, ki je ležal za grmom na zemlji in se ni ganil. Stražnik je mislil, da je pijan in ga je zato sunil narahlo z nogo. Natakara pa je stražnika samo medlo pogledal, pa zopet zamižal. Sedaj je stražnik vedel, da je fantu zelo slabo in je telefoniral na rešilno postajo. Prišel je kmalu voz, ki je maložil natakara in ga odpeljal v bolnišnico, kjer so konstatirali, da ga je glad tako zdelal.

Milijonarjev konec. Na tržaškem občinskem pokopališču se je na grobnici svoje rodovine zastrupil milijonar Konstantin Cassab. Pokojni, ki se je napil neke kisline, je bil znan kot surov človek, ki je nečloveško pretepal in mučil svojo deset let staro edino hčerko. Sedaj bi bil imel biti radni tega obsojen, a se je sodil sam.

Grozna nesreča. Živa zgorela. V Dekanih v Istri je 38letna soproga finančnega respicienta Terezija Vovk pripravljala kavo na špiritovem plamenu. Pri tem pa se je aparat prevrnil, goreča tekočina se je razlila po Vovkovi in je plamen zažgal njeno obleko. Kakor zblaznela od strašnih bolečin je klicala na pomoč. Hišni ljudje so tudi res prihiteli, pogasili plamen in jej skušali ublažiti strašne bolečine. Potem so jo prepeljali v Trst v mestno bolnišnico, kjer so jo položili v kopelj. Toda vsa prizadevanja zdravnikov, jej niso mogla več pomagati. Revica je izdihnila ob pol 10. uri zvečer.

V obrambi matere ubil očeta. Risto Pajin v Mokrem v Bosni je bil hud pijanec in je grdo delal s svojo ženo. Ko je te dni zopet pijan začel biti ženo, je priskočil materi na pomoč še nedorasli sin Stevo, ki je v boju z očetom potegnil nož in večkrat zabodel očeta, ki je vsled ran umrl. Nesrečnega fanta so zaprli.

Žrtve železnice. Leta 1912 je bilo na angleških železnicah 1010 ubitih in 8700 ranjenih ljudi. Od ubitih je bilo 109 popotnikov in 343 uradnikov. Izmed ranjencev je bilo 2829 popotnikov in 5562 uslužbencev. Poškodovanih je bilo vsega skupaj 23.290. Samoumorov je bilo v vagonih 222, poizkusov samoumora pa 19. Pač strašne številke.

Društvo za spodobno obnašanje pri pogrebi se je osnovalo na Francoskem pod predsedstvom dijonskega škofa. Na Francoskem — in marsikje drugod — se je namreč razširila razvada, da se pogrebci za pogrebom med sabo živahno pogovarjajo in smejejo. Člani društva se morajo med drugim zavezati, da bodo v oporoki odredili, da ne marajo ob svojem pogrebu ne godbe ne vencev.

V katerem stanu ljudje najdlje žive. Neka pariška zdravnica je na podlagi življenjepisnih podatkov o velikih možeh dognala, da najdlje žive slikarji. Tako so živeli slavni slikarji: Perugino 78 let, Albani 82, Bellini 89, Michelangelo 89, Tizian 100, Van Dyck 78 let itd. Za slikarji žive najdlje duhovniki, potem pa modroslovci.

Največji lovec na slone v sedanjem času, James Suterland, se je te dni iz Konga vrnil na Angleško. Angleški listi ga silno slave. V zadnjih 12 letih je v Afriki ustrelil 488 slonov. Suterland pravi, da noben lov ni tako razburljiv in nevaren kakor lov na slone.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. jutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Iz Komende. Nekaj podrobnosti. Novo mašo je pel tu 26. julija č. g. Ivan Burenk, domačin iz Nasovič.

kjer je bilo tudi skupno slavlje. Katol. slov. izobraževalno društvo mu je v Komendi z bakljado Orlov, lepim petjem in zažiganjem raket priredilo sijajen predvečer. — Društveni prostori se razširjajo, da bo več prostora za pripravo igralcev in dobi vsa stavba lepše lice. — Na katoliški shod gre 30 Orlov in štirje župani. — Ko bi dosegli že vendar vozno pošto v Kamnik; bilo bi nam prav ustrezno. — Kaj pa avtomobil med Kamnikom, Kranjem in Škofjo Loko? Ali ni nobenega podjetnika? Ker so okrajne ceste po mnogih ovinkih preozke, bilo bi jih treba razširiti, kolikor možno, ali zaradi varnosti vsaj primerne svarilne napise napraviti na dotičnih krajih.

g Dob. U t o n i l je v ponedeljek, 11. t. m., z Matevž Sojer, Majarjev iz Doba. Šel je na bistrški prod po pesek, pa je s konjem in vozom po nesreči zavozil v močno naraslo Bistrico. Konja so ljudje komaj živega rešili. 70letni Matevž se pa ni mogel ustavljati močnim valovom deroče Bistrice, ki so ga odnesli s seboj. Iskalo ga je več ljudi, pa ga prvi dan niso mogli najti. Šele drugi dan so ga dobili blizu Ihana. N. v m. p.! — Shod sv. Roka v Krtini je bil prav dobro obiskan. Prihodnji shod bo letos v nedeljo, dne 7. septembra (pred malim Šmarnom), na kar opozarjamo častilce sv. Roka iz sosednjih far.

g Kropa. Dne 17. t. m. smo pokopali v Kropi Blaža Kralj v 81. letu njegove starosti. Bil je 67 let čevljar, 50 let je nosil ob sv. Rešnjem Telesu cerkveno nebo, 37 let je bil cerkveni ključar, bil je mož poštenjak, kakor jih ni mnogo več. Naj počiva v miru blaga duša!

g Kropa. (Društveno.) Neka, veselega! V petek, na Vel. Šmaren, je otvorilo katol. delavsko društvo novi ljudski oder. Prostor za oder je dalo tukajšnje gasilno društvo, kulise je kaj dobro naslikal cerkveni slikar Trpin za prav nizko ceno. Ga prav toplo priporočamo vsem društvom. Dvorana za občinstvo je skladišče tukajšnje žebjar-ske zadrage, ki je tako pripravna za vse večje društvene prireditve. Oder in dvorana je razsvetljena od električnih žarnic. Takih prostorov ni veliko daleč na okoli. — Veselica na Vel. Šmaren se je obnesla kar najboljša. Spored: godba na pihala, petje in igra je bilo prav srečno izbrano in vse prav dobro izpeljano. Pokazalo se je zopet, kaj se zmore v Kropi z združenimi močmi. Igra: »Strah v grajskem stolpu« je sicer zelo težka, a so jo igralci prav dobro igrali. Potrdilo se je, da so Kroparji rojeni igralci. — Mnogobrojno občinstvo iz Kroke, Kamne gorice, Dobrave itd. je bilo z veselico prav zadovoljno. Hvala vsem, ki so k veselici kaj pripomogli. Le še kmalu kaj podobnega!

g Moravče. Živinorejska zadru-ga naznanja svojim članom, da lahko čistijo žito brezplačno na zadružni čistilnik, drugi pa plačajo po 10 vin. od mernika. Čistilnik, ki si ga je omislila, stane 200 kron, zato naj bi se pridno rabil. Če se jih več skupaj pogovori,

peljejo ga lahko v svojo vas in žito za seme očistijo. Zadruga bo kupila tudi travniško brano, ki je posebno za naše mahovite travnike velikega pomena. Kdor bi hotel rabiti čistilnik, oglasi naj se pri odbornikih Jožefu Vidrgar (Kaps) iz Sela, Janez Bergant (Frfrau) iz Krase ali pa pri županu. — Precej toče je padlo na Vel. Šmarna dan, tako da je še drugi dan, čeprav je solnce sijalo, ležala v velikih kupih okrog farne cerkve. Škode sicer posebne ni naredila. — Cerkevni shod na Limbarski gori se vrši kot po navadi vsako leto 1. septembra na sv. Tilna. V nedeljo zvečer je pridiga in spovedovanje, drugi dan več sv. maš, spovedovanje in pridige. — Za katoliški shod se je prijavilo nad sto udeležencev, pač lepo število za našo faro.

g Na dr. Kušarjevo mesto v Kranju se ne bo preselil ljubljanski odvetnik dr. Janko Zirovnik; tudi dr. Janko Šavnik se ne naseli v Kranju, marveč v Trstu.

g Tržiške novice. Poseben vlak bo vozil iz Tržiča v Ljubljano v nedeljo na katoliški shod v Ljubljano. Šel bo iz Tržiča ob petih zjutraj. V Kranju se bo priklopil posebnemu vlaku, ki prihaja iz Jesenic. Povratek iz Ljubljane bo zvečer ob desetih. Vožnja iz Tržiča do Ljubljane stane 2 K 60 vin. Tržiški vlak bo vozil blizu 600 oseb. Iz Tržiča jih pojde nad 170. — O lepi slavnosti, ki je bila 15. t. m., ko so blagoslovili presvitli g. knezoškof zastavo ženske Marijine družbe, bo poročal »Bogoljub«. — Nova električna železnica v Puterhofu za prevažanje hlodov je baje precej slabše izpeljana. — Kakor se zatrjuje, bo premeščen davčni urad iz Tržiča v Kranj menda z novim letom. Pri Sv. Ani bo pa opuščena pošta, ki ima zelo malo prometa.

g Žiri. Občinski odbor je v svoji zadnji seji sklenil delati na to, da se čimprej zgradi nova cesta skozi Račovo do Smrečja. Od Smrečja dalje proti Vrhniki že imajo cesto. Ko se ta načrt izvrši, bo ta najkrajša direktna zveza z Ljubljano. Paziti pa bo treba, da bo nova cesta dovolj široka, ker bo prej ali slej treba misliti na direktno avtomobilno zvezo Žiri-Ljubljana. — 27 naših uniformiranih Orlov popelje v nedeljo avtomobil v Ljubljano na katoliški shod. Na to opozarjamo druge, ki mislijo tudi v Ljubljano, da se ne zanašajo na ta avtomobil; ta dan ne bo mogel sprejeti nobenega drugega potnika. — Umrla je mati c. kr. čipkarske učiteljice gđe. L. Pelhanove ga. Ivana Pelhan. V par mesecih ji je nemila smrt ugrabila očeta in mater. R. I. P.! — V nedeljo, 7. septembra, bo v Žireh velik političen shod; natančneje še objavimo.

Dolenjske novice

d Birmovanje na Dolenjskem. 1. Dekanija Trebnje: 1. Trebnje v nedeljo, 31. avgusta. 2. Št. Lovrenc v ponedeljek, 1. septembra. 3. Čatež v torek, 2. sept. 4. Sv. Križ v četrtek 4. septembra. 5. Mirna v petek, 5. septembra. 6. Mokronog v nedeljo, 7. septembra. 7. Trebelno v ponedeljek, 8. septembra. 8. Št. Rupert v torek, 9. septembra. 9. Sv. Trojica v sredo, 10. septembra. 10. Št. Janž v četrtek, 11. septembra. 11. Dekanija Žužemberk: 11. Dvor v soboto, 13. sept. 12. Žužemberk v nedeljo, 14. septembra. 13. Dobrnič v ponedeljek, 15. septembra. 14. Ajdovec v torek, 16. septembra. 15. Zagradec v sredo, 17. septembra. 16. Sela v četrtek, 18. septembra. 17. Krka v soboto, 20. septembra. 18. Šmihel v nedeljo, 21. septembra. 19. Ambrus v torek, 23. septembra. 20. Hinje v sredo, 24. septembra.

d Prvi ljudski tabor na Sv. Gori pri Litiji. V naših hribih se dela dan. Na Veliki Šmaren je pri nas vsako leto romarski shod, ki privabi množice ljudstva iz sosednjih župnij. Letos pa je moravska Kmečka zveza sklicala na ta praznik velik političen shod pod milim nebom na Sv. Goro in povabila našega poslanca dr. Zajca. To je bil sploh prvi shod na Sv. Gori, zato je vzbujal vsestransko zanimanje zlasti še pri liberalcih, ki so agitirali med seboj za udeležbo. Zagorski apneničar Taufer je bil vodja došlih liberalcev; ta se je med govorom našega poslanca pohvalil, da jih ima 45 za seboj, dočim je bila navzoča ogromna množica naših somišljenikov. Kostreviski Boltin si je štel v posebno čast, pripadati Tauferjevi četi, enako tudi sevški ter tirnski Cesar, tirnski Špan in še nekaj podobnih. Liberalno omiko so predstavljali propali zagorski fantiči s svojimi gnusnimi psovki. Kdor še ni vedel, kake propalice so liberalci, se je na lastne oči tukaj prepričal. Potrebno je bilo za naše ljudi, da so videli, kdo je med nami liberalen in pa, kako globoko pade vsak liberalen suženj. Ti ljudje so res na dnu življenja, kjer se vse neha. Tisti Taufer, ki so ga v Zagorju celo liberalci do grla siti, je priznal na shodu, da on dopisuje v »Slovenski Dom«. »Pisatelj« Taufer je privlekel svojo bando na Sv. Goro, da bi shod razbili, pa se je le liberalna divjost ubila. — Shod se je po deseti sveti maši vršil pred župniščem, kjer je bil ves prostor natlačeno poln poslušalcev, ravnotako stopnice proti cerkvi in zgoraj je ljudstva kar mrgolelo. Na shodu so bili sledeči župani: kanderski, aržiški, litijski, šmartinski in podžupan šentlambertske. Še predno se je shod začel, je Taufer zahteval od poslanca pristo besedo, ker sicer on, »pisatelj« Taufer, ne jamči, da se bo shod mirno vršil. Obljubila se mu je prosta beseda, če se bo dostojno obnašal. Toda Taufer in dostojnost sta dve stvari. Ko je začel poslanec dr. Zajc govoriti, je začel »pisatelj« Taufer bruhati medklice, ki jih

je imel napisane že prej na papirju. Izkašljaj je vso »Narodovo« modrost. Taufer si je predstavljal, da se bo moral poslanec umakniti in utihniti pred liberalnim očitanjem. Še sam ni vedel, kako je postregel poslancu s tem, da mu je nanosil gradiva. Govornik je bil v ugodnem položaju, da je razkrinkal vse liberalne laži ter pokazal liberalno stranko tako, kakršna je. Tauferjevo orožje se je obračalo nazaj in zadelo liberalce same. Dr. Zajc je vsako Tauferjevo očitanje silovito zavrnil, ljudem so se odpirale oči ter so burno pritrjevali svojemu poslancu. Taufer je le še divje kričal in dejal dr. Zajcu, da je lažnik, za kar bo imel seveda posla s sodiščem. Kar je poslanec povedal, je tudi dokazal; liberalci pa so preveč zidali na »Narodovo« farbarijo. Vsled nepobitnih dokazov so morali utihniti najhujši kričači, celo Boltin je umolknil in nezaupno gledal »prijatelja« Tauferja, ki je kakor besen kričal in psoval, dočim se je marsikdo osramočen in razočaran izgubil od njegove bližine; zvestih mu je ostalo le nekaj paglavcev, ki so sumljivo tiščali roke v žepu. Vsled tako nezaslišane surovosti so ljudje odločno zahtevali, naj orožniki odstranijo Tauferja, a poslanec ni tega dovolil, ker je hotel, da je ljudem ostal pred očmi živ vzgled, kakšni so liberalci. Pozneje se je slišalo, da bi bili liberalci naše ljudi z noži naskočili v tistem trenutku, ko bi orožniki njih preroka Tauferja aretirali. Taufer bi bil še rad videl, če bi ga bili orožniki odvedli iz mučnega položaja, ker je že porabil vso liberalno modrost, da mu slednjč že lastni pristaši niso več pritrjevali. Govornik je zelo poljudno obrazložil nauke liberalcev na gospodarskem, političnem in verskem polju, ki so posebno za kmeta pogubonosni. Poudarjal je delo naših poslancev, ki vse meri na zboljšanje kmečkega stanu. Nad dve uri je govoril poslanec in ljudje so ves čas vztrajali. Ko je g. župni upravitelj Lovšin predlagal zaupnico našim poslancem, je bila sprejeta s tako silnim navdušenjem, da je bil vsak pošten človek kar ginjen. Ko Taufer vidi to veličastno manifestacijo, se prav satansko nakremži in v svoji onemogli jezi drži navzkriž fige. Ljudstvo je ta prizor videlo in si ga zapomnilo. Liberalci so se nesmrtno osramotili.

d Dobropolje. Kakor že nekaj let sem, se tudi letos ne moremo ponašati z dobro letino. Spomladanska slana je škodovala že travi toliko, da je nakosil vsak kmet 2 do 3 vozé manj trave. Vsak skuša seveda prodati iz hleva kako živinčce, vsled česar je že znatno padla cena pri goveji živini. Žito bi bilo letos prav dobro, da bi ne bilo spomladi tiste slane in večnega deževja poleti. Zorelo je polagoma, neredno, da smo želi pšenico 14 dni kasneje kot ponavadi. Poleg tega se je pa vsedel na naša polja črv, ki je uničil ponekod ves fižol in deloma tudi koruzo, ki skoro gotovo vsled mrzlega podnebja in deževja ne bo dozorela. Ni čuda, da se ob takih letinah ljudje kar vsipljejo v Ameriko! Zadnje čase imamo pogosto nevihte. V soboto, 16. t. m. okrog poldne je ubila strela posestniku Mikliču (po domače Skotniku) iz Malevasi kravo. Če premislimo, da mu je mogoče rediti le dve kravici, si lahko pred-

stavljamo nesrečo in njegovo žalost. — Na katoliški shod nas odide menda z Orli vred kakih 100.

d **Raka.** Tukajšnji občinski odbor je dne 7. t. m. volil novega župana. Izvoljen je g. Fr. Bajc, posest. v Ardrem. Bivši župan Fr. Šiško je odstopil vsled neznosnih razmer v tukajšnji občini, je pa največ sam kriv, ker je poslušal liberalce in končno tudi pristopil na njihovo stran. Novoizvoljeni župan je vzoren gospodar in zvest somišljenik S. L. S., kakor tudi ves občinski odbor, izvemši par mož. Nadejamo se, da se bodo v bodoče dosedanje škandalozne razmere temeljito predrugačile v občini. Zatorej želimo novoizvoljenemu županu z odborom vred, da delajo v prosep in blagor tukajšnje občine. Živel! — Nekateri tukajšnji liberalci, kojih imena za danes zamočimo, se posebno trudijo, da bi dobili občino v svoje roke, vsled tega blatijo naše zavedne može in jih skušajo spraviti ob ugled, osobito tukajšnjega obč. tajnika Drnovška in g. Bona, še celo našega miroljubnega g. župnika ne puste pri miru. Omenjeni može so jim trn v peti, ker vedo, da se najbolj žrtvujejo za S. L. S. Zatorej vsa čast njim! Liberalcem pa privoščimo njihovo veselje, toda uverjeni smo, da naše zaslužene in neustrasne može ne spravijo iz ravnateljstva.

Lenoba

ni vselej slaba lastnost, ampak mnogokrat bolezenska prikazen, ki ima svoje vzroke v počasni in leni prebavi. Kdor ne prebavlja hitro in lahko, ta je slab in malokrven, ker se tvorba krvi prepočasno vrši. Takim ljudem primanjkuje seveda moči za delo in tiste svežosti, ki jo vidimo pri ljudeh z normalno prebavo. Staro znano in gotovo učinkujoče milo sredstvo, ki olajša prebavo, so Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z zn. „Elza-kroglice“. One vzbude slast do jedi, povpešijo prebavo, odstranijo krče, uredijo odvajanje in zboljšajo kri. 6 skatljic za 4 krone pošlje franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrge 16 (Hrvatsko), kjer se dobi tudi znameniti Fellerjev „Elza-fluid“ ducent za pokus za 4 krone. Si — — —

Notranjske novice

n **Iz Cerkniške doline.** Letos nam kaže zelo slabo; pretekli mesec smo imeli skoro vsak dan dež; jezero se je z vodo napolnilo kot spomladi, ko po hribih sneg kopni. Okoličani, ki imajo svoje senožeti večinoma v jezeru, so močno prizadeti; dobili bodo le prav malo sena in še isto z blatom onesnaženo, ki še za steljo ni kaj prida. Prva košnja je radi slabega vremena in pomanjkanja delavcev skoro polovica segnila tako, da bo senen pridelek polovico manjši od lanskega. Stara zaloga je vsa prodana, samo na postaji Rakek se je letos čez 800 vagonov sena naložilo, vsled tega se je bati pomanjkanja. — Živinoreja tukaj ni na posebno visoki stopinji; paša se opuša in delijo pašniki. Po nekaterih vaseh, ki so pašnike razdelili,

je število živine za eno tretjino padlo. Sedaj sami priznajo, ko se ne dá več popraviti, kaj jim je delitev prinesla. Kljub temu nameravajo sosedne vasi svoje pašnike razdeliti; ne vidijo, da pelje delitev k padcu živinoreje. O ustanovitvi živinorejske zadruge nekateri še slišati nočejo, dasi take zadruge dežela in država podpira. — Slabo in neugodno vreme je prvo žetev zadržalo toliko, da tudi jesenskih pridelkov, ki niso času primerno posejani, ni mnogo pričakovati. — Ni čudo, če vse sili na voznino k prevažanju lesa iz obmejne Hrvaške na postajo Rakek, da si zasluži za davke in drugo najpotrebnejše.

n **V Cerknici** je umrl dne 11. avgusta bivši cerkvenik Matevž Turšič, star 79 let. V svoji mladosti se je udeležil vojske na Laškem l. 1859. Cerkevniško službo je opravljal v Cerknici nad 40 let in je bil odlikovan s častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje. Naj počiva v miru!

n **Občinski odbor občine Črnič vrh nad Polhovim Gradcem** je preč. g. Fr. Povše, kanonika v Novem mestu, ob priliki njegove 60letnice mašništva imenoval častnim občanom v znak hvaležnosti, ki jo dolguje župniji črnovrška svojemu nekdanjemu gorečemu in blagemu duhovnemu očetu, ki je v nji pastiroval 14 let (od l. 1861. do 1875.).

n **Na Erzclju** so dobili svojega gospoda Karola Rupnik. Bili so Erzcljci brez svojega gospoda štiri leta in pol, zato pa novega gospoda sprejemajo s tem večjim veseljem.

n **Kamnik pri Preserju.** Naš gasilni dom bo pa vendarle enkrat izgotovljen. Pretekli teden smo precej žita omlatili, ker smo dobili iz sosedne občine borovniške mlatilni stroj na bencin. V tem oziru smo vsi posestniki hvaležni našim sosednim občanom za njih uslugo, ker so nam tako vljudno postregli. Mlatilni stroj je v resnici hvalevreden, posebno v današnjem času, ko se tako težko delavec dobi.

n **Notranje Gorice pri Ljubljani.** Pri nas že par let obstoji društvo »Prosveta«. Ustanovila sta ga ob zadnjih volitvah za Notranje tako vneti Tribuč in bivši liberalni župan Ile. Na društveni zastavi je baje zapisan vzvišeni namen »Prosvete«: Izobrazbi in omiki. Odkar to društvo deluje, so se že pokazali njegovi krásni sadovi in bilo bi napak, če bi slovenska javnost o njih ne čula. Izobrazba je v Notranjih Goricah letos dosegla vrhunec, ko so bila nedavno na tukajšnji šoli okna pobita, na vrtu pa sadje polomljeno in pokradeno. Svojo visoko omiko pa kažejo nekateri napredni Notranjci ob nedeljah krog župne cerkve s svojim klafanjem in bogokletnim govorjenjem. Tako je n. pr. na Veliki Šmaren neki Jernej Sojer pri cerkvi javno sramotil Mater božjo in obrnil nase pozornost državnega pravdnštva. O »prosvitljeni« vljudnosti v našem kraju bi lahko marsikaj povedali goriški Sokoličiči, če se spomnijo znanega jim poboja na Vel. Šmaren l. 1910. in pa znani liberalni apostol Pavle Dolinar, ki je bil zaradi prevelike vljudnosti do svojih dušnih pastirjev obsojen na tri dni zapora, a je zdaj sfrčal v Ameriko. Tudi javna npravnost se zlasti od gotovih naprednih oseb nežnega spola skrbno čuva. Tista Marija Zorčeva, ki je — ni dolgo tega —

v »Slovenskem Domu« sramotila naše cerkvene pevke in razpisala 200 K nagrade, če ji kdo kaj spodtakljivega dokaže, je bila te dni z neko drugo premalo sramežljivo gospodično zaradi javne nenravnosti obsojena na pet dni zapora, nekaj pa dobi še za nameček. Upamo, da bo nagrado zdaj precej izplačala. Krono vsega svojega delovanja pa je dosegla »Prosveta« 17. t. m., ko je v Podpeči priredila veselico, kjer se je, kakor pravijo očitvidci, silno lepo pelo, godlo in rajalo — za ljudsko prosveto. Ker je v Notranjih Goricah društvo svoj namen sijajno doseglo, je zdaj po nagetu Tinotovega študentka začelo na drugi strani Ljubljane, v občini Preserje, delovati. Ogromna večina vaščanov pomiluje vse tiste zasleplence, ki se pustijo na tak način izobraževati; Tribuču in lletu pa na teh lepih sadovih omike lahko častita. Eno je gotovo: po njih sadovih smo jih spoznali.

n **Iz idrijske okolice.** Letos je 100 let, odkar je ugasnila Napoleonova zvezda, ki je našim prednikom kaj slabo svetila. Kmetje iz okolice so morali dati vso svojo živino za prevažanje vojnih potrebščin. Ker so bila pota slaba in so gonili živino kolikor mogoče naglo in ji niso dali potrebnega počitka, je veliko živine omagalo ali tako oslabilo, da se ni zlepa popravila. Ko so v Postojni potrebovali več mesa za ondotno posadko, so hoteli imeti 13 volov iz idrijske okolice. A kakor so iskali, so dobili le dva, enega na Vojškem, drugega v Jeličen vrhu. Kmetje so bili ali brez živine ali po so jo odgnali v gozde. Davki so bili grozni, denarja je povsod manjkalo in so ga izterjavali z vojaško eksekucijo. Poslali so kakih pet vojakov v hiše, in ako se tem ni dalo zadostne hrane, so sami vzeli, kar je bilo pri rokah. Te kazni so se ljudje najbolj bali. Taka vojaška posadka pri kmetu je bila hujša kakor toča in požar. Tu se je vsaj kaj rešilo, pred vojaki pa nič. Mladeniči v vojaških letih so se zelo bali vojaške suknje. Ni čuda! Saj kdor je bil potrjen, se je redko vrnil, obdržali so ga pri vojakihih toliko časa, dokler je mogel težko službo opravljati. Zato so se skrivali in bežale v sosedne dežele. A kjer so vedeli, v kateri hiši je mladenič pri 20. letih in ga niso dobili doma, so naložili kazen 500 frankov; kdor ni mogel plačati, so mu vse prodali. Tako so obsodili pobeglega sina posestnika Marka Hladnika iz Srednje Kanomlje št. 4 na 500 frankov kazni in 43 frankov stroškov. Za 160 frankov so mu prodali posestvo, dasi je bilo vredno 600 frankov, poleg tega še tri krave, 11 koz, 1 tele, enega vola, 33 mernikov, turšice, 1 svinjo, pol mernika fižola in pol mernika lanu. Janez Likar v Gorenji Kanomli št. 11 je plačal v gotovini 540 frankov, enako Lovro Velikanje št. 13, ki si je denar izposodil, Matiji Pivk v Čekovniku št. 16 so tudi vse prodali, a ko je sin to izvedel, se je vrnil in oče je dobil posestvo nazaj. Tako se bere veliko imen v starih zapiskih idrijskega gradu, kako je trpela Idrija in okoličani pred tujcem, ki je čutil, da ne bo dolgo tu. Zato je izžemal, kar je

mogel. — Prvega oktobra 1813 so prišli avstrijski ulanci v Idrijo in iztrebili francosko golazen iz naših krajev. Bila je velika revščina, kmet ni imel ne žita ne živine, treba je bilo državne podpore, da si počasi odpomore. Ne škodi se spomniti nazaj, da spoznamo, koliko vreden je mir, ko si človek lahko kaj pridobi in ni v strahu, da bi mu siloma pobrali, kar je s trudom nabral.

n št. Jošt pri Vrhniku. V nedeljo, 4. avgusta po sv. maši se je vršil pri nas shod, na katerem je poslanec Jožef Gostinčar poročal jako poučno o delovanju S. L. S. za kmečki stan. Navzoči so ogorčeno obsodili liberalno početje in izrekli zaupanje S. L. S., poslanca in voditelju dr. Ivanu Šusteršiču. — Dne 10. avgusta okrog 6. ure zvečer pa nas je obiskala huda nevihta z gromom in bliskom in kar je najhujše, s prav debelo točo. Posebno je potokla po »grabnu« po Butajnovi, Planini, nekoliko manj okrog cerkve in po Smrečji. Na »Ljubljani« je pa uničila popolnoma vse. Nahajala se je še v torek zjutraj pod kapom. Ne vem, kako bodo ljudje preživeli živino letos. Seno je uničila suša ter črv, poljske pridelke kakor žito, krompir, kuho za prešiče pa toča. Prizadeti so vložili prošnjo na politično oblast za odpis davka in se obrnili s prošnjo za podporo na svojega državnega poslanca.

n Vipava. Vipavci smo imeli do najnovejšega časa s Postojno, koder je najbližje v Ljubljano, nerodno in dolgočasno zvezo s pošto. Nekaj tednov sem pa že vozi avtomobil iz Gorice skozi Vipavo na Postojno. Tako smo se tudi mi daljni Vipavci s to novo prometno zvezo nekoliko bolj približali ostalemu svetu. Ker bo dohod v našo dolino zanaprej pripravniji in hitrejši, upamo, da bodo tako Slovenci kakor tujci ob danih prilikah radi pohiteli pogledat našo krasno dolino, ki nosi po pravici naslov »raj kranjski in lepota sveta«. Avtomobilu pa želimo vedno srečno vožnjo in da bi nam prinašal zmiraj le vesele novice. Naj navedemo še vozni red avtomobila treh poglavitnih postaj: Odhod iz Gorice zjutraj ob 6. uri, pride v trg Vipavo ob 8. uri 4 min. in v Postojno ob 9. uri 50 min. Odhod iz Gorice zvečer ob 4. uri, pride v Vipavo ob 6. uri 4 min. in v Postojno ob 7. uri 50 min. Odhod iz Postojne zjutraj ob 6. uri, pride v Vipavo ob 7. uri 45 min. in v Gorico ob 9. uri 45 min. Odhod iz Postojne popoldne ob 4. uri, pride v Vipavo ob 5. uri 45 min. in v Gorico ob 7. uri 45 min. Naj zabeležim še poslovlilo pošti. Ko se je poštni voz zadnjikrat blizal mestu Postojni, tedaj je nekdo na trobento trobil pošti v slovo. Poštnemu vozu pa,

čeprav smo morali v njem kdaj kaj potpeti, želimo zaslužen, miren pokoj!

Smešnice.

Najkrajši mesec. Sodnik: »Vi ste obsojen, da boste en mesec zaprt. Imate kaj zoper to obsodbo, ali hočete kazen precej nastopiti?« — Zatoženec: »Zoper obsodbo nimam nič; pač pa bi prosil, da bi bil zaprt meseca februarja!«

Jud pred sodnijo. Sodnik: »Katero vere ste?« — Jud: »Katoliške!« — Sodnik: »Od kdaj?«

Debelost. Čevljarški vajenec svojemu tovarišu: »Moj mojster je tako debel, kakor sodček.« — Tovariš: »To še ni nič, — ti bi moral videti ženo mojega mojstra! Če ta skozi okno gleda, moramo pri belem dnevu luč prižgati!«

Na železniški postaji. Pijani potnik hoče v vagon. Potniki: »Tu je že vse polno!« — »Potlej me le vzemite med se, — jaz sem tudi poln!«

Smola. »Odkar sem si kupil sanjske bukve, se mi nikdar nič ne sanja!«

Različna zabava. A: »Kako je bilo na zadnji veselici?« — B: »Kakor se, vzame. Žena se ni mogla nagledati, hčerka ne naslišati in jaz ne najesti.«

V sodniji. Vi Jarem ste Smoliča klofotali. Kako to opravičujete?« — »Ja, gospod sodnik, kamor sem zamahnil, je vselej na glavo priletelo!«

Iz otročjih ust. »No, Rudel, ali hodiš rad v šolo?« — Rudel: »Saj še gospod učitelj ne gre vselej rad!«

Odgovorni urednik F. Kerhne.

Steckenpferd- lilijino mlečno milo

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan pohvalnice. Dobi se povsod a 80 vin. 963

Prehladi in pljučne bolezni so pri našem podnebnju žal tako pogosti, da se za lažje obolenosti dosti niti ne zmenimo, kar je pa čisto napačno, ker se lahko iz najmanjšega kašlja razvije najnevarnejša pljučna bolezen. Sirolin Roche je v takih slučajih priporočljiv ki odstrani hitro in sigurno vsak kašelj. Glej inserat!

40 m ostankov
K 13.50

Všed balkanske vojske je ostala velika množina lepo zbranega zajamčeno pristobarnega in pralnega blaga v zalogi, ki se razprodaja 50 % pod izvirno ceno: kanafasi, oksfordi, cefiri za srajce, tudi za bluze, modro-črni za obleke in predpasnike, šifoni, platno, dike, brisače.

Razpošilja 2462

tkalnica Austria,

Gieshübel pri Novem Mestu ob Met., Češko.

Ostanki so dolgi 3-16 m. Pri naročilu 2 zav. se pošlje franko.

Technikum Stroj. in elektr. inž. teln. posl. Halnichen I. Sa. Uč. t. progr. pr.

Golšo

žleze, bezgavke, debel vrat, odstrani hitro in zanesljivo sv. Jurija balzam zoper golšo. Lonček 4 K. Sijajna priznalna pisma.

Kronen-Laboratorium Karl Remmel, Landshut 636, Bavarsko. 2092

Naročajte
„Slovenca“!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 13. avgusta: 22, 69, 9, 85, 26.
Dunaj, 16. avgusta: 12, 39, 68, 70, 6.

Zavod za tečajje o

TRGOVSKI VEDI

Frid. Mester, imajočtel preko evropskih in naj znane bivše trgovskoakademije, Lipsko. Prospekte pošilja zastonj ravnatelstvo. 1489

Avtomatična past!

Za podgane K 4—, za miši K 240, njame brez nadzorstva do 50 kom dov v eni noči. Ne zapustite nobenega smrada in se zopet same nastavijo. Past za čurke edina te vrste, na katero se njame na tisoče čurkov v eni noči, a K 240. Povsod najb. uspeh. Pošilja po povzetju Franc Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Aioisgasse 3/23. Mnogopohvalnih pism. Pred manj vrednimi ponarejanji se sviri. V e. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Teleton 29446. 3702

Na stotine ostankov platna in modnega blaga za moške in ženske obleke se bode razprodajalo zdaj po sezoni

za prav nizko ceno.

Zahtevajte torej v lastnem interesu vzorce in seznamke ostankov od I. slezijske razpošiljalnice platna

„SUDETIA“ Jägerndorf št. 42, avstr. šlez.

Učenec

2450 3

se sprejme na stanovanje in hrano po nizki ceni pri HELENI OBLAK, Škofja Loka št. 21.

Cefiri. Ne smete pozabiti! Kanafasi.

Dobro in pristobarno blago vsakdo najbolje in najceneje kupi naravnost pri izdelovalcu.

Kdor rabi lanene in bombažaste kanafase, cefire, rjuhe, damaste, batiste, svilu, atlase, blago za dame in gospode, platno, brisače in druge tkanine, naj se obrne na znano kršćansko trgovko

Jaroslav Marek, ročna tkalnica šte. 45 v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (češko).

Vzorci se pošiljajo zastonj in poštne prosto. V zalogi imamo tudi veliko množino ostankov cefirja, celinja, kanafasa itd. in razpošiljam v zavojih po 40 metrov za 10 K, prve vrste za 20 K, finejše vrste za 25 K franko po povzetju. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. — Srajce za gospode iz cefirja ali oksforda 1 komad K 1.80, 2.20, 2.60, 3.—, 4.— in 4.50. Pri naročilih zadošča navedba širine vrata. Dopisnje se slovensko. V enem letu naš 300 priznalic od Slovencev. 1054

Ženitna ponudba.

Mladenič, 26 let star, srednje velikosti, prikupljive zunanosti, se želi seznaniti z 20 do 30 let staro mladenko, ozir. vdovo. Dobra kmetijska gospodinja z večjim ali manjšim posestvom bi dovedla srečno prihodnost. Ponudnik razpolaga s premoženjem do 14.000 kron. Resne ponudbe s sliko in navedbo starosti se prosijo do 25. avgusta pod št. »Srečna prihodnost 2469« na upravo »Domoljuba« Neugodne ponudbe se takoj vrnejo pod najstrožjim jamstvom tajnosti 2469

Vse obolelosti
dihal

oslovski kašelj, kašelj, katar, influenza in astma

zdravilo mnogobrojni
zdravniki in profesorji
vsakdan

Sirolin „ROCHE“

Izvrsten, blagodejen učinek tega izdelka se kmalu pokaže. Nadležno nočno potenje zgine. Tek in reditev se pospeši. Zdravilna moč Sirolin „Roche“ se je že 15 let dobro obnesla. Manjvredne ponaredbe in takozvani nadomestni izdelki naj se odločno zavrnejo in naj se zahteva izrecno Sirolin „Roche“ v orig. zavitkih. Sirolin „Roche“ se dobi v vseh lekarnah za 4 K.

Brzjav! Znižane cene za narodne noše.

Prva največja, najcenejša zaloga zlatnine in srebrnine

Fr. Čuden, Ljubljana

samo nasproti frančiškanske cerkve.

Lasna tovarna ur v Švici.

Zahtevajte veliki cenik tudi po pošti zastoj.

St. 441

broška zlato ra srebro K 7-40

St. 504

uhani zlato na srebro K 5-60

Dr. Ivan Hubad

okrožni zdravnik in zobozdravnik, Škofja Loka

odpotuje

za čas od 1. septembra t. l.
do 12. septembra.

2464

Ferdinand Palovec

konces. zobotehnik

naznanja slav. občinstvu, da je otvoril v
Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 5 (poleg
Kmetске posojilnice)

zobotehniški atelje

in se priporoča v obilen poset. — Izdeluje
umetna zobovja, zlate kroge, zobe na kav-
čukove plošče, in izvršuje tudi vsa v to
stroko spadajoča popravila.

Točna izvršitev, zmerne cene.

Poseduje že številna priznalna pisma tako
n. pr. od vodstva semenišča, predstojništva
servitskega samostana v Inomestu i. dr.

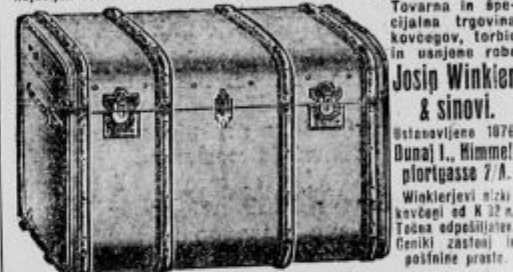
Sanatorium Emona v Ljubljani,

Kemenskega ulica št. 4.

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške
bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. i. klr. odd. dež. boln.

Kovčegi WINKLER. 1171

Najboljša svetovna znamka! Lioni! Trpežni! Cene brez konkurence!

Tovarna in špe-
cijalna trgovina
kovčegov, torb
in usnjene roba
Josip Winkler
& sinovi.

Ustanovljeno 1876.
Dunaj I., Himmel-
plortgasse 7/A.
Winklerjevi niki
kovčegi od K 32 n.
Točna odposiljava.
Ceniki zastoj in
poštnine priložni.

Fotografiški aparati

iz lesa in kovine, strokovnjaško konstru-
irani, ne iz lepenke, kakršne ponujajo
nestrokovnjaki: Cene s ploščami, papir-
jem, kemikalijami in učenim navodilom,
poštnina posebej:

Ročne kamere po . . . K 1-60 in več
Aparati s stativom . . . K 6-20 " "
Šlopnje kamere po . . . K 9-70 " "
in dražje do . . . K 300-
v najboljši izvedbi, odlikovani z avstr.
državno kolajno.

Priložnostna prodaja rabljenih apar-
tov in objektivov vseh znamk po najnižjih cenah. Ceniki
prosto. 1779 26

Elfr. Birnbaum, tovarna za kamere, Hirschberg 143, Češko.

Ceno Posteljino Perje

1 kg sivnega skubljenega K 2-—, boljšega K 2-40, pol be-
lega prima K 2-80, bellega K 4-—, linlega mehkega puha K 6-
—, prvovrstnega K 7-—, 8-— in 9-60. Sivnega puha K 6-
—, 7-—, bellega finega K 10-—, prsnega puha K 12-—, od pet
kg naprej franko. 2420

Dovršene napolnjene postelje

iz gostega, trpežnega, rdečega modrega ali belega inlet
(nanking) blaga i pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, 2
2 zglavnicama, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm široka, za-
dostno napolnjena z novimi sivimi, puhastimi in terpežnim
postelnim perjem K 16-—, s polpuhom K 22-—, s puh per-
jem K 24-—. Posamezne pernice K 10-—, 12-—, 14-—, 16-—.
Posamezne vzglavnice K 3-—, 3-50, 4-—, Pernice 200x140
cm velike K 18-—, 15-—, 18-—, 20-—. Vzglavnice 90x70 cm
velike K 4-50, 5-—, 5-50. Spod. pernice iz najboljšega gradja
za postelje 180x116 cm velike K 13-— in 15-—, razpoš-
lja od 10 kg naprej franko proti povzetju ali predplačilu.

Maks Berger Dešenica št. 197/4 Češki les.

Nikak riziko, ker se zamenjava dovoli hli denar vrne.
Bogati ilustr. ceniki vsega postelnega blaga zastoj.

V Ameriko in Kanado

zlozna, cena
in varna

vožnja s CUNARD LINE

Bliznji odhod iz domače luke:

Trsta: Ivernina 10/8, Saxonia 24/8, Pannonia
7/9, 1913.

Iz Liverpoola: Lusitania 2/8, 23/8, 13/9,
4/10; Mauretania 9/8, 30/8, 20/9, 11/10; Car-
mania 12/8, 9/9, 18/10; Campanija 16/8, 6/9,
27/9; Caronia 26/8, 23/9, 25/10, 1913.

Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odisek,
Ljubljana, Slomškova ul. 25, blizu cerkve Srca
Jezusovega. Cena vožnji: Trst—New-York III.
razred za one, ki potujejo v Kanado K 120-
in za one v Združene države K 140-—, otroci
pod 12 let K 70; povsod še 20 K za osebni davek.
3988.

Naročajte sobotnega 'Slovenca'

Naznanilo.

Vljudno naznanjam, da se je manufakturna trgovina
Jan. Železnikar pri „Janezu“ Ljubljana, Lingarjeva
ulica štev. 4 s 1. avgustom preselila na Pogačarjev trg
št. 3 za škofijo nasproti mokaarjev.

Objednem naznanjam, da sem svojo zalogo znatno po-
večal in nudim kupujočemu občinstvu veliko večjo izbiro
kakor dosedaj. Tudi v bodoče bom vodil trgovino tako,
da bode cenj. obč. vedno ceno, prijazno in točno postreženo.
Priporočam se p. n. odjemovalcem, da mi ohranijo dosedanje
zaupanje tudi v bodoče, potrudil se bom da v vsakem
oziru njih željam ustrežem. Z odličnim spoštovanjem

Jan. Železnikar pri Janezu lastnik Ig. Kessler.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906:

Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzroča slast do jedi, okrepa
živec, zboljša kri in je re-
konvalescentom in malo-
krvnim zelo priporočeno od
zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 8000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

Opekarne
topilnice
žgalnice apna
Alphons Custodis
Dunaj XIII/2

JOSIP JANKO

urar v Kamniku

priporoča veliko
zalogo žepnih in
stenskih ur, budil-
nic, verižic, brst-
nov, uhanov, bro-
žev, kakor tudi
vsakovrstnih očal
po zelo nizki cen.
Izposiljanje bla-
ga na vse kraje sveta. 2457

na vse kraje sveta. 2457